#01 Hjortebrøl og Villavej

Baggrund

Lene Marcussen & Marianne Rønnow Trouelsen,
ad10-urb9, 10. semester Urban Design, Arkitektur & Design, AAU 2008

TITELBLAD

Projekttitel:	Hjortebrøl og Villavej
Projektemne:	Transformation af en dansk provinsby
Semester:	10. semester Urban Design
Projektgruppe:	Lene Marcussen Marianne Rønnow Trouelsen
Hovedvejleder:	Henrik Harder Hovgesen
Projektperiode:	04.02.08-04.06.08
Sideantal:	80

SYNOPSIS

Dette projekt bruger Hobro som en case i forhold til den generelle problematik, der omhandler hvad provinsbyers rolle skal være i fremtiden. Dette er et spørgsmål, som er relevant for mange danske byer. Et tema herunder er, hvordan stilstand eller nedadgående udvikling kan vendes i en positiv retning. Casen omkring Hobro vil både komme til udtryk via en vision og helhedsplan, samt nedslag i helhedsplanen, hvor konceptet eksemplificeres i konkret bydesign. Projektets fokus vil være på byens potentialer, der bl.a. udgøres af den omgivende natur.

FORORD

I forbindelse med udarbejdelsen af dette afgangsprojekt vil vi gerne takke hovedvejleder Henrik Harder Hovgesen, AAU, for et godt samarbejde. Ligeledes rettes en stor tak til Simone Christensen, Mariagerfjord Kommune, for et spændende og konstruktivt samarbejde samt for hjælp til at fremskaffe diverse dokumenter. Desuden tak til Robert Mogensen, COWI, for god sparring, til Poul Erik Pedersen, Hobro Camping Gattenborg, og medarbejdere ved Hobro Turistinformation, som har været behjælpelige med diverse informationer samt til Henning Melin, Hobro Lystfartøjsmuseum, for uddeling af sin store viden omkring Hobro. Endeligt tak til Scankort A/S, som har leveret det digitale kortgrundlag.

Læsevejledning

Projektet er opdelt i 2 dele; Del 1 – Baggrund og Del 2 – Design. De to dele er indbyrdes forbundne, men kan også læses uafhængigt af hinanden. I Del 1 – Baggrund findes en stedsanalyse samt en teoretisk diskussion af begrebet natursyn. Baggrundsdelen etablerer et forståelsesmæssigt fundament for designet, hvortil analysens fokus og konklusioner danner baggrund. I Del 2 – Design gennemgås projektets koncept samt designforslag. I Designdelen findes desuden en samlet refleksion over projektet. Det anbefales i kraft af denne opdeling, at Del 1 – Baggrund læses før Del 2 – Design.

Kilde- samt illustrationsliste er placeret bagerst i begge rapporter.

INDHOLDSFORTEGNELSE

INDLEDNING 7
METODE 8

ANALYSE 10

INDHOLD 11
KONTEKST 12
#01 Hobro og Danmark 12
#02 Hobro og fjorden 13
ORTOFOTO 14
03 Terræn 15
ØJEBLIKSBILLEDER 16
#04 Uudnyttede potentialer 17
PANORAMA 20
#05 View fra sø mod midtby 21
#06 View fra silo mod fjord 23
360 GRADER 24
#07 View fra havnefronten 25
TERRÆN 26
#08 Landskabets tilblivelse 26
HISTORIE 28
#09 Et historisk rids 28
INFRASTRUKTUR 30
#10 En god beliggenhed 31
SERIAL VISION 32
#11 Gående, i bil og i tog 33
DEMOGRAFI 34
#12 Hobros befolkning 34
KONKRETE INITIATIVER 35
13 Planer i Hobro 35
FUNKTIONER 36
#14 Funktionel struktur 37
PLANMÆSSIGE BINDINGER 38
#15 Planbindinger 38
AFRUNDING 40

NATURSYN 42

INDHOLD 43
HVAD ER NATUR? 44
NATURENS VÆRDI 46
Natur i Hobro 46
Klima og miljø 46
Herlighedsværdi 46
NATUR I DANMARK 47
DEFINITIONER PÅ NATURSYN 48
Mangfoldigt naturbegreb 48
Natursyn i Hobro 48
NATURSYN I ARKITEKTUREN 49
C. Th. Sørensen 50
Malene Hauxner 51
Frederick Law Olmsted 52
Le Corbusier 53
New Urbanism 54
Opsummering 55
NATURSYN I BILLEDKUNSTEN 56
"Vandreren over Tågehavet" 56
"Efterårslandskab. Hankehøj ved Vallekilde" 57
"I am Legend" & "The Day After Tomorrow" 58
"A Line Made by Walking" 59
Opsummering 59
DISKUSSION 60
Byvækst 60
Natur i byen 60
Naturgenopretning og bevaring 60
Tilgængelighed og brugen af natur 60
Designkriterier for udvikling af Hobro 61
KILDER 62
ILLUSTRATIONER 64

APPENDIKS 66

INDHOLD 67
APPENDIKS 1 68
Områdeansøgning for den sydlige del af Hobro bymidte 68
APPENDIKS 2 69
Ansøgning om reservation af midler til områdefornyelse 68

INDLEDNING

Udgangspunktet for dette projekt er at undersøge problematikker, der er relevante i konteksten af en mindre dansk provinsby. Mere specifikt vil projektet beskæftige sig med Hobro, der er en by med ca. 11.000 indbyggere. Hobro er beliggende i Mariagerfjord Kommune.

Mariagerfjord Kommune har udarbejdet en ansøgning til Velfærdsministeriet, med ønske om ressourcer til igangsætning af helhedsorienteret områdefornyelse i Hobro bymidte. Ansøgningen belyser et udtalt behov for fornyelse og omdannelse i centrale områder i Hobro, som er "nedslidte og lidt "trætte" " (jf. Appendiks 1 og 2) [Mariagerfjord Kommune 2008: 2]. I modsætning til ansøgningen, der fra start fokuserer på et bestemt område, vil vi i dette projekt forsøge at se på byen som en helhed og undersøge hvilke muligheder, der er for at intervenere på en måde, der skaber en større effekt for hele byens udvikling.

Efter kommunalreformen i 2007 blev Hobro Kommune sammen med 5 andre kommuner, samlet under ét i den nye Mariagerfjord Kommune. Hobro er den største by i kommunen, og det er fra den nye kommunes side ønsket, at Hobro skal være hovedbyen [Mariagerfjord Kommune, 2008: 2]. Men hvad betyder det rent fysisk, økonomisk og beskæftigelsesmæssigt, at en by udnævnes til hovedby? Hvilke forandringer står Hobro overfor i fremtiden? Og hvem bestemmer, hvilke forandringer der skal ske?

METODE

Projektet består af fire overordnede afsnit; stedsanalyse, teori, koncept samt design. I processen har de fire dele forløbet sideløbende, og elementerne har gensidigt informeret hinanden.

I stedsanalysen søger vi at afdække interessante problemer og potentialer relateret til Hobro. Vi benytter os af en række metoder, herunder mapping, studieture, møder med relevante personer samt diverse informationssøgning i bøger og på internettet.

Resultaterne af stedsanalysen har været afgørende i forhold til at definere det teoretiske elements fokus, som omhandler natursyn. Herunder inddrager vi begrebslige eksempler, samt eksempler fra både arkitektur, landskabsdesign og fra kunstens verden. Ud fra en samlet diskussion af disse redegøres for dette projekts natursyn.

Stedsanalysen danner sammen med de teoretiske betragtninger omkring natursyn udgangspunkt for konceptet. Herigennem beskriver vi, hvordan et helhedsgreb kan transformere byen og vende negativ udvikling til fremgang.

Igennem designet konkretiseres helhedsgrebet i et sammenhængende landskabeligt forløb, kaldet sløjfen. Desuden hører hertil design af tre nedslag, hvor vi belyser, hvorledes sløjfen kan medvirke til transformationer på udvalgte steder. Metodisk arbejder vi i denne proces med fysiske modeller, skitsering samt brug af referencer.

Metodematrix, som viser de overordnede afsnit i projektet samt hvilke intentioner, metoder og værktøjer, som har formet disse.

Afsnit	Intention	Metode	Kilde
Stedsanalyse	Formålet er at opnå en viden omkring Hobro. Der tages afsæt i byens potentialer såvel som problemer. Resultatet af stedsanalysen er udarbejdelsen af en konkret problemstilling.	Studieture Mapping Bøger Artikler Internet Interviews	Ansøgning til Velfærdsministeriet [Mariagerfjord Kommune 2008] Bydelsatlas Hobro [Lundager m.fl. 1999] Det nye Danmarkskort [Skov- og Naturstyrelsen 2006] Arealinformation [kort.arealinfo.dk 2008]
Teori	Formålet er at diskutere og sammenholde forskellige natursyn, og derigennem at beskrive et natursyn for projektet, samt at definere en antal operationelle designkriterier.	Bøger Artikler Internet Film	Definitioner af natursyn: Et mangfoldigt natursyn [Fink 2003] Cases: Eksempler fra arkitektur - og landskabsdesign samt kunst.
Koncept	Formålet er at anskueliggøre en ny måde at begribe Hobro, nemlig ved at lægge et helhedsorienteret syn på byen. Dette helhedssyn skal kunne manifesteres fysisk i byen og udgøre rammerne for byens fremtidige udvikling.	Studieture Mapping Bøger Artikler Internet	Klimaændringer udfordrer byens landskaber [Pauleit & Jensen 2007] Dansk Meteorologiske Institut [DMI 2008 a] og [DMI 2008 b] At tænke landskab [Rasmussen 2006]
Design	Formålet er at udforme et fysisk design, som konkretiserer konceptet igennem dels en helhedsplan og dels nedslag i tre forskellige fysiske kontekster. For de tre nedslag gives eksempler på helhedsgrebets indvirkning i den specifikke kontekst. En plan for fremtidig udvikling af det enkelte område præsenteres ligeledes.	Modellering Skitsering Referencer	

ANALYSE

INDHOLD

Overordnet arbejder analysen i flere skalaer. Analysen belyser først Hobros situation i et nationalt perspektiv, hvorefter den indeholder stedsspecifikke registreringer i Hobro. Disse er dels muliggjort via adskillige studieture til Hobro. Analysen er brudstykker af informationer, som samlet set giver os en forestilling af, hvad Hobro er og hvor byen kommer fra. I tekstboksene, som findes under de respektive analysepunkter, findes forklaringer til diagrammerne.

KONTEKST

#01 Hobro og Danmark

Udviklingen i Danmark har i de sidste 10 år centreret sig i to større byregioner; i Østjylland og på Sjælland, med hhv. Århus og København som kernerne. Disse områder har oplevet en langt kraftigere vækst end andre steder i landet. Hobro, som geografisk er placeret udenfor disse vækstzoner, har, som en konsekvens af sin placering, ikke været genstand for samme vækst. Nærmere har byen oplevet stilstand eller kun minimal fremgang på diverse fronter, heriblandt minimal befolkningstilvækst, negativ flyttebalance samt minimal stigning i antallet af arbejdspladser. [Statistikbanken 2006] og [Statistikbanken 2004]

En følgevirkning af denne centrering har været stigende ejendomspriser, specielt i vækstområderne. Dette har igen medvirket til en kraftig stigning i antallet af pendlere. Her burde Hobros relative nærhed til både jernbane og motorvej gøre byen aktuel som bosætningsted for mange, idet rejsetider til Aalborg, Århus, Randers og Viborg alle ligger indenfor ca. 45 minutters kørsel i bil. Ifølge statistikkerne er dette blot ikke tilfældet. [Skov- og Naturstyrelsen 2006: 31-33]

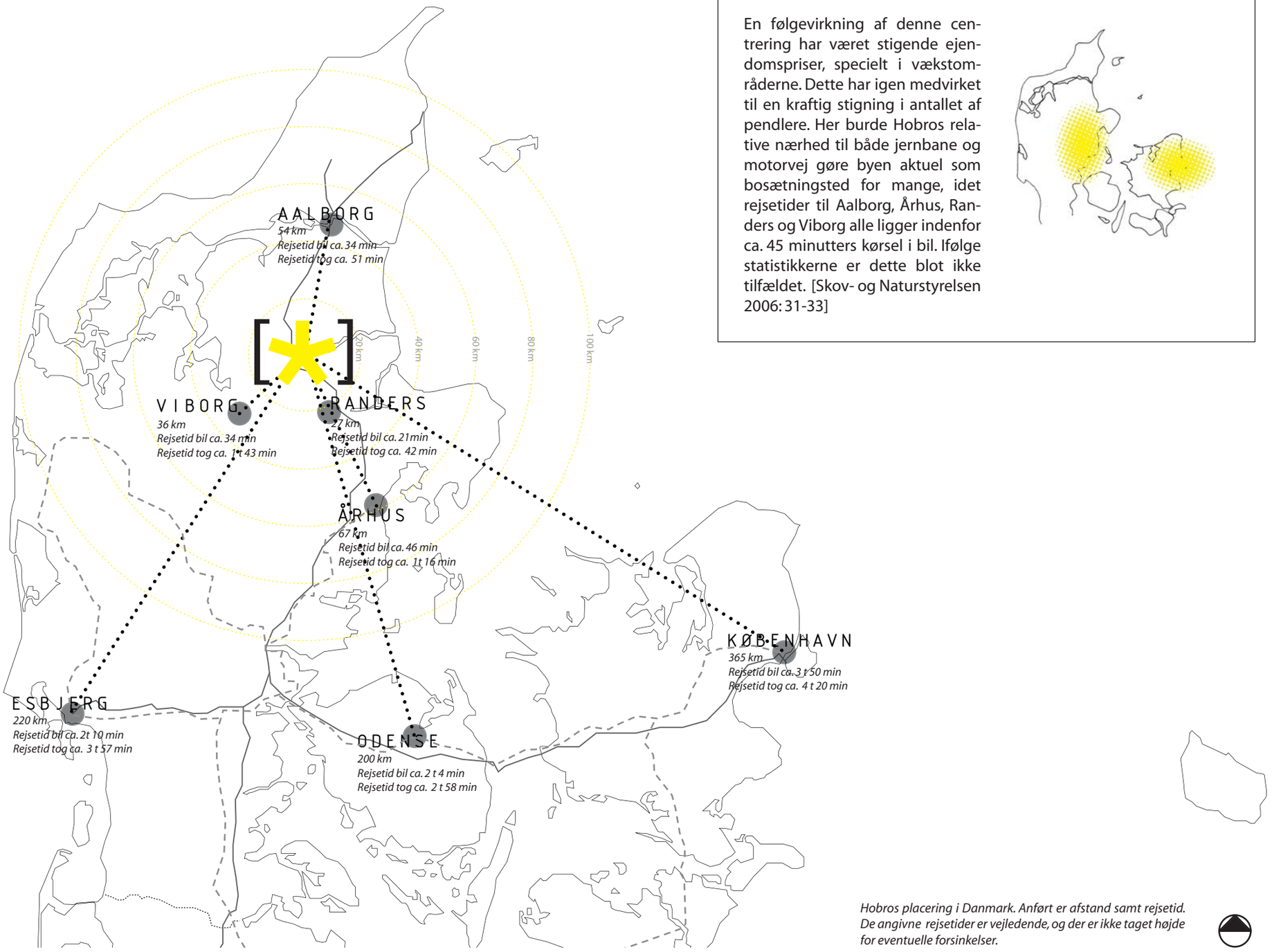

Hobros placering i Danmark. Anført er afstand samt rejsetid. De angivne rejsetider er vejledende, og der er ikke taget højde for eventuelle forsinkelser.

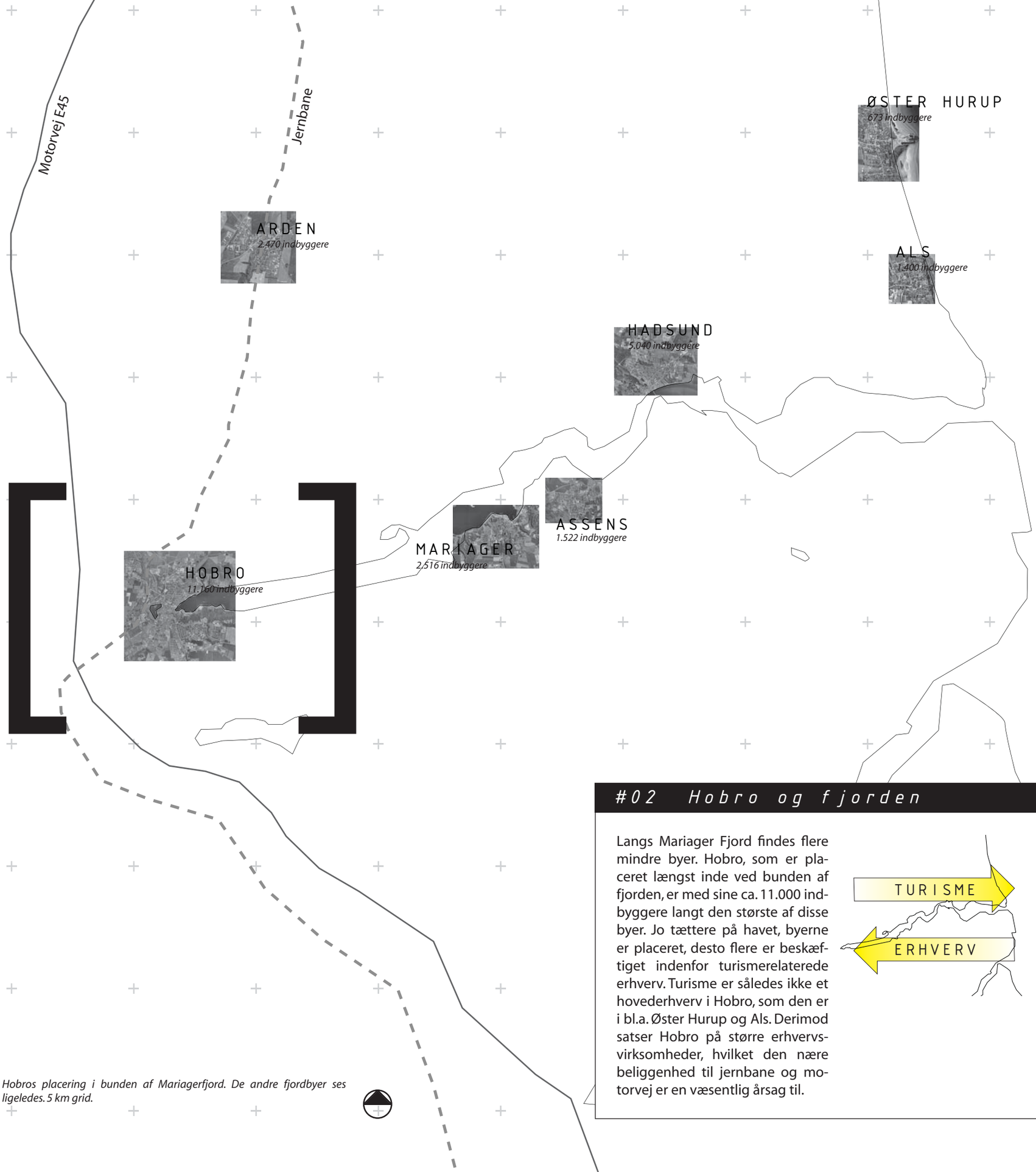

Hobros placering i bunden af Mariagerfjord. De andre fjordbyer ses ligeledes. 5 km grid.

#02 Hobro og fjorden

Langs Mariager Fjord findes flere mindre byer. Hobro, som er placeret længst inde ved bunden af fjorden, er med sine ca. 11.000 indbyggere langt den største af disse byer. Jo tættere på havet, byerne er placeret, desto flere er beskæftiget indenfor turismerelaterede erhverv. Turisme er således ikke et hovederhverv i Hobro, som den er i bl.a. Øster Hurup og Als. Derimod satser Hobro på større erhvervsvirksomheder, hvilket den nære beliggenhed til jernbane og motorvej er en væsentlig årsag til.

ORTOFOTO

#03 Terræn

Hobro opstod oprindeligt på den flade landtange imellem Mariager fjord og Vesterfjord [Lundager 1999: 5]. Byen er sidenhen vokset op ad skrænterne, og har i dag en karakteristisk timeglasform. Som følge af de landskabelige karakteristika rummer Hobro i dag to forskellige bykarakterer; byen på fladen og byen på skrænterne. Bydelen på fladen er den ældste og tætteste. Adelgade, som er byens gågade, er en del af denne bydel. Byen på skrænterne har en mindre tæthed, og består hovedsageligt af parcelhuse samt blandet erhvervs- og industribebyggelse. Byen gennemskæres i en nord-syd-gående retning af Brogade.

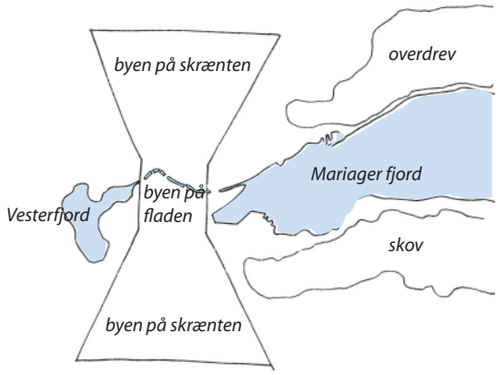

Hobro har en karakteristisk timeglasform.

Målestok 1:10.000

ØJEBLIKSBILLEDER

En bænk med udsigt til en af de tre store rundkørsler langs Brogade. Man undres over, om den nogensinde tages i brug.

Et typisk gadebillede med tarvelige, grå butikker i den nordlige del af gågaden.

#04 Uudnyttede potentialer

I en registrering af dagens Hobro opleves de natur- og bymæssige kvaliteter, som Hobro besidder. Samtidig undgår de dårligt eller uudnyttede områder næppe ens opmærksomhed, under en gåtur i bymidten. På særlige steder findes en helt unik udsigt til fjorden, skrænterne og søen, men i forbifarten overses disse steder ofte. De følgende billeder viser et udpluk af steder, som vi finder, indeholder fantastiske potentialer, men som i dag kun udnyttes i ringe grad.

Som fodgænger, spadserende fra midtbyen, er adgang til fjorden nærmest uopnåelig, idet den stærkt trafikerede Brogade ligger på tværs, som en stor barriere. Biltrafikken er tydeligvis førsteprioritet her.

Denne store, uudnyttede grund er centralt beliggende i Hobro bymidte. Kunne den blive et fremtidigt grønt åndehul?

Kirken rejser sig på sin bakke, og en pølsevogn ligger nedenfor denne.

Parkering, parkering og atter parkering. De store arealkonsumerende parkeringsflader præger store dele af midtbyen.

Denne fantastiske udsigt til Mariager Fjord ses fra Nettos parkeringsplads. Mon der er nogen, som tager sig tid til at nyde udsigten herfra?

Omgivet af vej på den ene side og lukkede havneindustriarealer på den anden side, ligger dette smukke åløb , som flyder ud i Mariager fjord. Yderst på havnekajen til højre ligger ro- og kajakklubben.

PANORAMA

#05 View fra sø mod midtby

Med et kig fra Vesterfjord mod Hobro by fornemmes byens varierede terræn tydeligt. Sygehuset, kirken og siloerne rager op i Hobros skyline som vertikale landmarks. Den allestedsnærværende natur er synlig i både for-, mellem- og baggrund. Bebyggelsen ligger som en klynge på den flade tange samt opad skrænterne.

Teknisk Forvaltning
Industrihavn
Mariager Fjord
Ro- og kajakklub

#06 View fra silo mod fjord

Fra taget på havnesiloen opnås en fantastisk udsigt ud over Hobro, Mariager fjord og de bagvedliggende skove og overdrev. Fjorden er smukt indrammet af skrænter, som i byen er beklædt med parcelhuse og længere ude af træer og græsser. Fjordens forløb er let snoet, og fjorden og skrænterne forsvinder ud i horisonten. Det markante terræn udgør sammen med fjorden Hobros mest unikke karakteristika.

360 GRADER

#07 View fra havnefronten

Industrihavnen, som stadig er aktiv, ses ved venstre kaj. På havnens højre side har flere omdannelser fundet sted, og i stedet for traditionel industri findes nu en restaurant, en iskiosk og flere liberale erhverv. Siloen fremstår som et tydeligt landmark i bybilledet. I forlængelse af græsarealet for enden af havnen opnås forbindelse til midtbyen. Dog ligger Brogade på tværs, og særligt for fodgængere opleves vejen en stor barriere.

TERRÆN

#08 Landskabets tilblivelse

Det unikke og karakterfulde landskab, som omgiver Hobro, er et resultat af den sidste istid for ca. 15.000 år siden. Isgletchere fra nord og øst mødtes i området omkring Hobro, og smeltevandet herfra samledes i store smeltevandsfloder under isen. Mariager fjord udgør en sådan tunneldal, og de øvrige store kiler i terrænet, Vesterfjord og Onsild Å, og ligeledes resultater af denne istid. Da klimaet sidst i istiden mildnedes, og vandet trak sig tilbage, blev et bakket morænelandskab efterladt. Disse bløde, reliefrige bakker omgiver fjorden på begge sider, og fortsætter helt ud til Kattegat. [Lundager m.fl. 1999: 5]

Det flade plateau, hvorpå byen oprindeligt opstod, er formentlig først opstået senere, og "sandsynligvis som følge af en aflejring i stenalderhavet omkring en mindre holm (den nuværende kirkebakke)" [Lundager m.fl. 1999: 5]. Endeligt har der været forskellige påfyldninger af jord, som har været afgørende for fjordens udformning i dag.

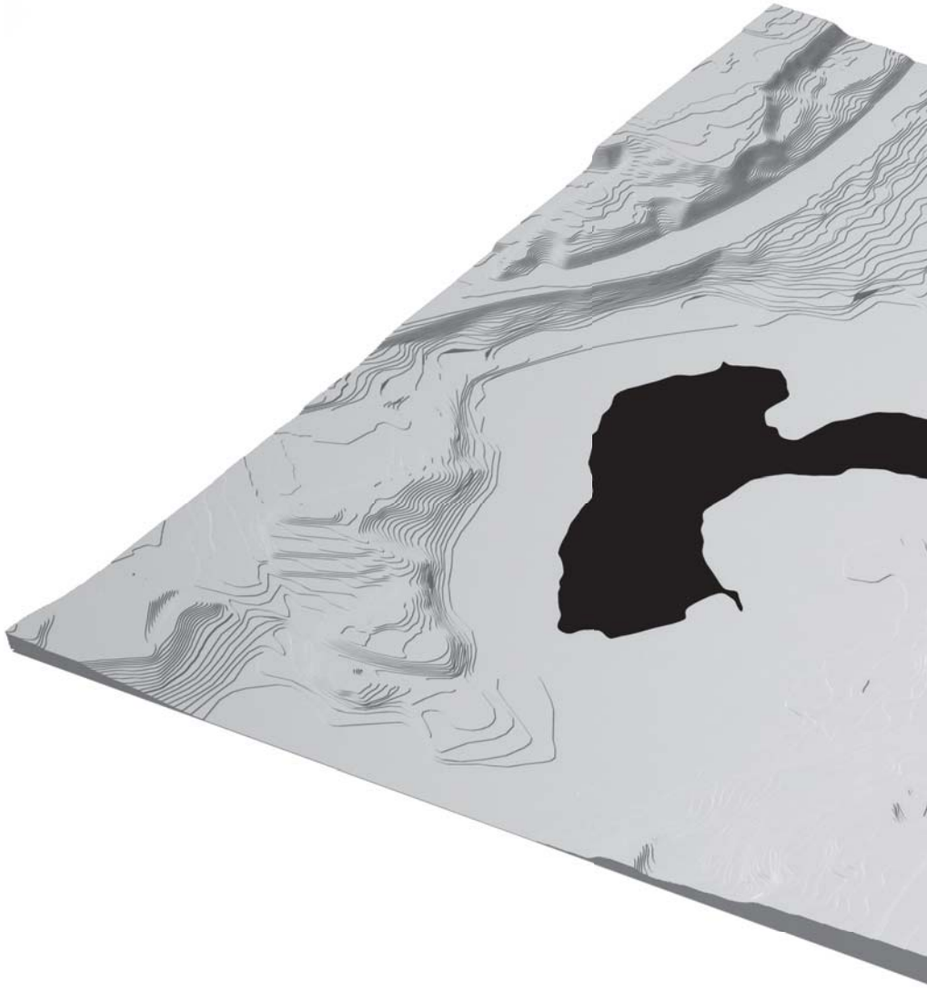

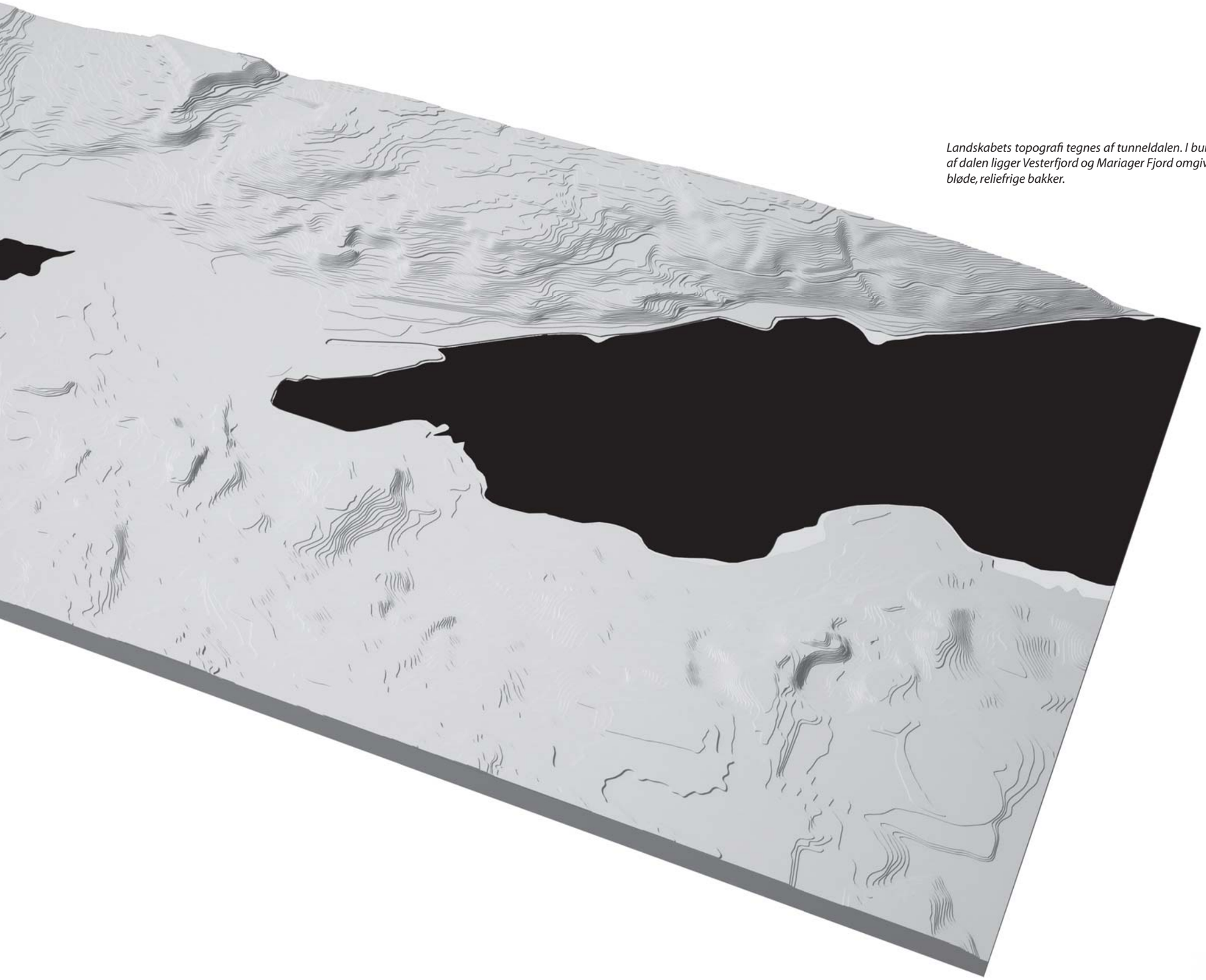

Landskabets topografi tegnes af tunneldalen. I bunden af dalen ligger Vesterfjord og Mariager Fjord omgivet af bløde, reliefrige bakker.

Et nord-sydgående snit igennem Hobro viser byens karakteristiske skålform. Snittet opleves tydeligt på en køretur ad Brogade.

Et øst-vestgående snit igennem Hobro viser byens profil med fjorden som et langt horisontalt stræk. Den lille bakke vest for Vesterfjord gennemskæres.

HISTORIE

#09 Et historisk rids

Fund af adskillige bronzealderhøje vidner om, at Hobroegnen allerede var befolket for 4000 år siden. Siden hen anlagde vikingerne borgen Fyrkat, kun få kilometer udenfor det, som senere blev til Hobro by. Hobro har formentlig haft karakter af købstad siden 1300, og med sin beliggenhed i den beskyttede og frodige ådal samt havadgangen var det i mange år en driftig handelsby. Bebyggelsen var udelukkende placeret på den flade landtange imellem Vesterfjord og Mariager Fjord. Byen var bygget op omkring to hovedgader – under ét kaldet Adelgade.

I 1400-tallet blev Mariager anlagt, og det betød stigende konkurrence byerne imellem - en konkurrence, som gjorde store indhug i handelen på Hobros sydlige opland. Byudviklingen skete herefter primært i nordlig retning. I 1560 stadfæstede Frederik II Hobros købstadsprivilegier, og dette betød igen opgang for byen. Herefter fulgte en alvorlig nedgangsperiode, idet byen i årene fra 1614 til 1619 blev hærget af flere alvorlige brande. Igen i 1690 var der en alvorlig brand, som ødelagde næsten halvdelen af byen, hvorfor der i dag ikke findes mange gamle bygninger.

På trods af brande og handelsnedgang bevarede Hobro en vis skibsfart, men havnen var efterhånden i dårlig stand. I starten af 1800-tallet blev sejlløbet udvidet og i 1834 blev der anlagt en egentlig havn. I 1869 blev jernbanen imellem Randers og Aalborg etableret, men stationen blev angiveligt pga. det kuperede terræn anlagt et stykke udenfor byen. Anlæggelsen af jernbanen fik ikke helt den ønskede effekt på byen, og indbyggertallet steg kun meget lidt. Det var først med anlæggelsen af flere større industrivirksomheder, heriblandt Vindø Teglværk og Spritfabrikken Fortuna, at byens udvikling for alvor tog fart. I 1930'erne blev et stort areal i den indre havn fyldt op for at muliggøre anlæggelsen af Brogade, som blev den nye hovedfærdselsåre igennem byen. Industrien og befolkningstallet fortsatte sin eksplosive vækst indtil omkring år 1950, hvorefter væksten stagnerede. I takt med infrastrukturens udvikling har Hobro som handelsby oplevet stigende konkurrence med Aalborg og Randers. [Lundager m.fl. 1999] og [Dansk Center for Byhistorie 2000]

Med kommunalreformen i 2007 blev Hobro Kommune en del af Mariagerfjord Kommune, som også inkluderer byerne Arden, Hadsund og Mariager. I kommunen er i alt 42.667 indbyggere [Statistikbanken 2008a], hvoraf de 11.387 er indbyggere i Hobro [Statistikbanken 2008b]. Hobro, som er den største af disse byer, skal, ifølge Mariagerfjord Kommune, i fremtiden være hovedby i kommunen. [Mariagerfjord Kommune, 2008: 2]

Hobros historie har været en rutchebanetur fyldt med op- og nedture, og igennem de sidste år har kurven været nedadgående. Dette ses bl.a. i forhold til faldende befolkningstal, stigende gennemsnitsalder og dermed færre indbyggere i den arbejdsdygtige alder samt fald i antallet af arbejdspladser. [Dansk Center for Byhistorie 2000], [Statistikbanken 2006] og [Statistikbanken 2004]

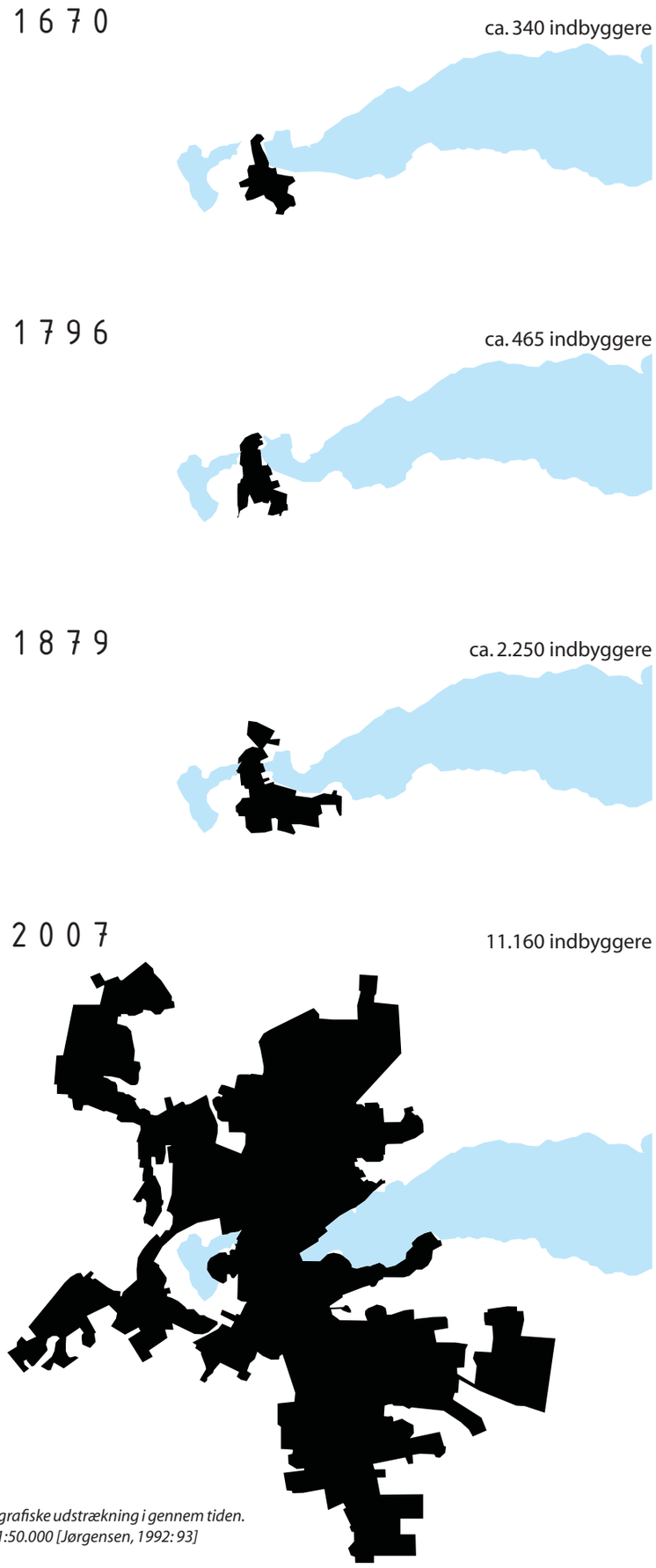

Byens geografiske udstrækning i gennem tiden. Målestok 1:50.000 [Jørgensen, 1992: 93]

Historisk kort fra 1879 tegnet af C. Nielsen. Kortet viser den overordnede infrastruktur i Hobro og omegn. Desuden vises den daværende bystruktur i Hobro, som ligger på det flade areal imellem Vesterfjord og Mariager Fjord. Bebyggelsen er placeret ved Adelgade, som i dag er byens gågade, men som på dette tidspunkt fungerede hovedfærdselsåre i nord-sydgående retning.

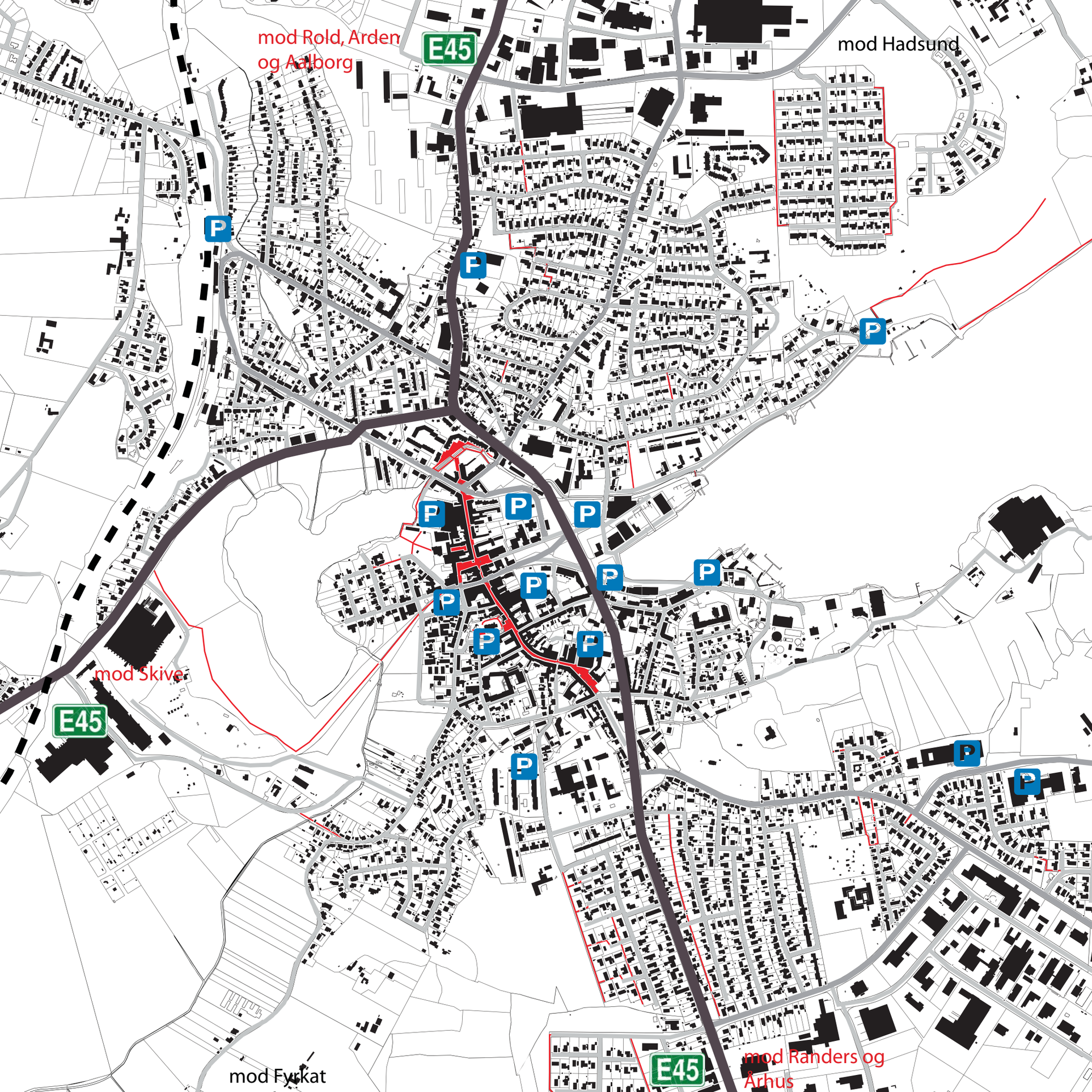
mod Rold, Arden
og Aalborg
E45
mod Hadsund
P
mod Skive
E45
mod Fyrkat
E45
mod Randers og
Århus

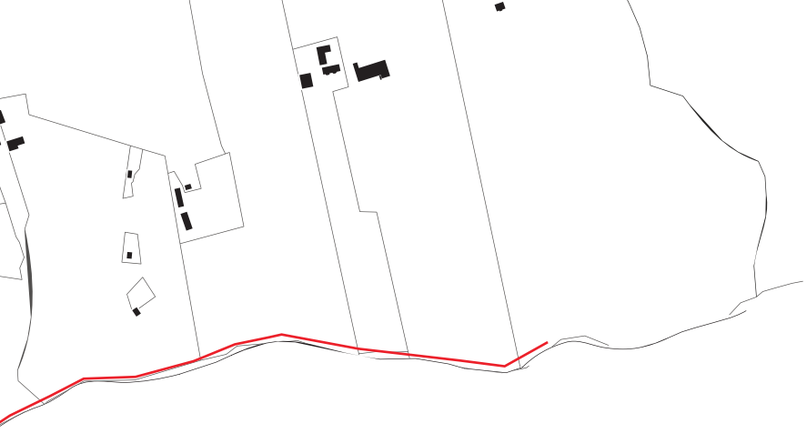

INFRASTRUKTUR

#10 En god beliggenhed

Hobro ligger godt placeret i forhold til den nationale infrastruktur. Den har en industrihavn, jernbanestation og motorvej, som forbinder byen til resten af landet. Infrastrukturen i bymidten er til gengæld ikke optimal, og på grund af byens smalle afgrænsning mellem fjord og sø, er der kun en nord-sydgående vej, Brogade. Brogade er stærkt trafikeret og i myldretiden opstår der ofte flaskehalssituationer. Farten langs vejen er dæmpet ved hjælp af flere rundkørsler, som er tæt placeret i bymidten. De virker fartdæmpende efter hensigten, men mindsker ikke mængden af trafik. Et af problemerne hertil er blandt andet, at vejen igennem Hobro benyttes af gennemkørende lastbiler, til trods for at motorvejen løber vest for byen.

Byens gågade er beliggende på strækningen for den gamle hovedgade igennem byen. I forlængelse af gågaden mod syd ligger en stillegade, hvor der er ganske lidt trafik. Gågaden er forholdsvis lang, byens størrelse taget i betragtning, og den udgør handelscenteret for Hobro samt for flere små oplandsbyer. Da der kun er dette handelsstrøg i byen, er det også langs denne gågade, at større dagligvarebutikker ligger, og dette skaber et stort behov for parkering i bymidten. Det er primært i bymidten samt ved større offentlige institutioner, at der findes store parkeringsarealer.

Infrastrukturen i form af både jernbanen og motorvejen er en vigtig forudsætning for pendlere, der vil enten skal til eller fra byen for at komme på arbejde og hjem igen. I Hobro var der i 2006 en indpendling på 4.456 personer og en udpendling på 2.559 personer [Statistikbanken 2008c]. Det vil sige, at der er et stort overskud af arbejdspladser i byen. Tallene for både ud- og indpendling har været stigende i en længere periode [Statistikbanken 2008c].

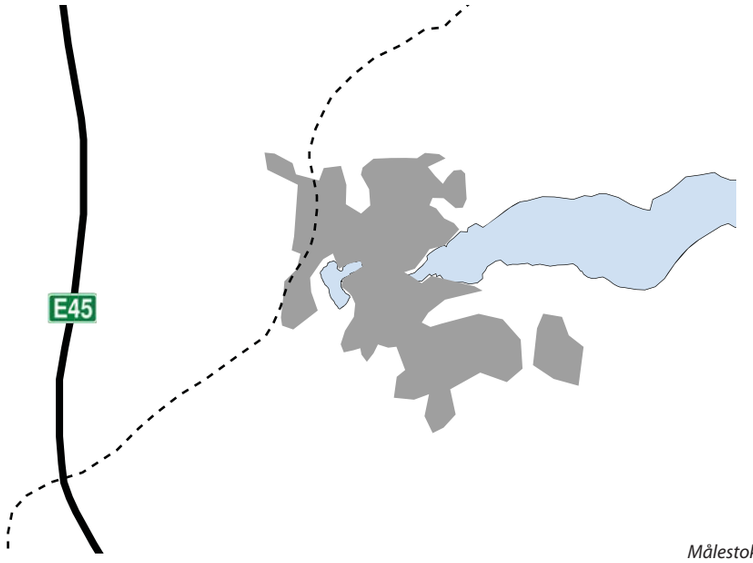

Målestok 1:80.000

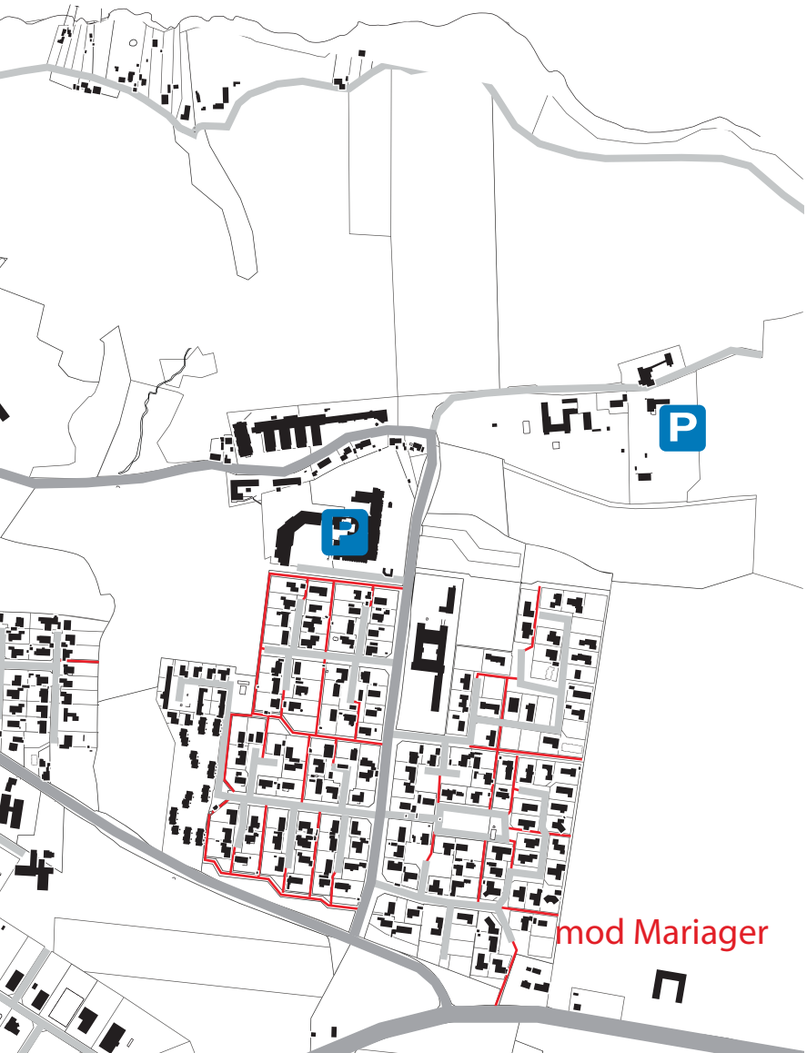

Målestok 1:10.000

jernbane
primærvej
sekundærvej
lokalvej
gågade
gåsti
plads
P parkering

SERIAL VISION

Randersvej–Brogade–Hostrupvej

Registrering foretaget ca. kl. 12.00 d. 18. februar 2008. Billederne er taget ca. hvert 10. sekund. Hastighed ca. 50 km/t.

Et udpræget trafikrum med spredt bebyggelse.

Bebyggelse på byens nordside kan skimtes i horisonten.

Bebyggelsen bliver tættere, men gadebilledet er stadig stærkt domineret af trafik.

Havnegade–Borgergade

Registrering foretaget ca. kl. 13.00 d. 18. februar 2008. Billederne er taget med ca. 25 meters interval.

Udsynet fra havnen mod midtbyen spærres af en af Brogades tre større rundkørsler.

Det store trafikrum dominerer gadebilledet.

Et grønt rum afgrænset af bøgehække til højre. Brugen af rummet er primært gennemgang samt til luftning af hunde.

Sydgående jernbane

Registrering foretaget ca. kl. 16.00 d. 18. februar 2008. Billederne er taget ca. hvert 10. sekund.

Ved jernbanestationen i Hobro.

Byen skimtes i baggrunden.

#11 Gående, i bil og tog

Tre sekvenser af billeder, hhv. gående, i bil og i tog, viser tre meget forskellige måder at opleve strækninger i Hobro. Bilerne er tydeligvis stærkt dominerende i byen, og det fornemmes både som kørende og som gående. Fra bilen er det desuden svært at opfatte, at man ved mødet med rundkørslen befinder sig i byens centrum. Blikket forholder sig til vejens forløb, og før man ved af det, er man kørt ud af byen igen – uden egentligt at vide, at man kørte igennem bymidten. Når man som gående krydser Brogade, er der ingen klare sigtelinjer. Rummet, man færdes i, er et trafikrum, og som fodgænger er forbindelsen imellem gågade og havnen nærmest ikke eksisterende. Fra et vindue i toget vises byen fra en helt anden side. Dominerende er, i stedet for biler, Vesterfjord, bebyggelsen i byen, hvor særligt havnesiloen og kirken hæver sig som vertikale landmarks samt fjorden og byens fantastiske terræn.

En større etageejendom til højre dominerer gadebilledet. Bebyggelsen på byens nordside er mere synlig.

Den første af tre større rundkørsler i bymidten.

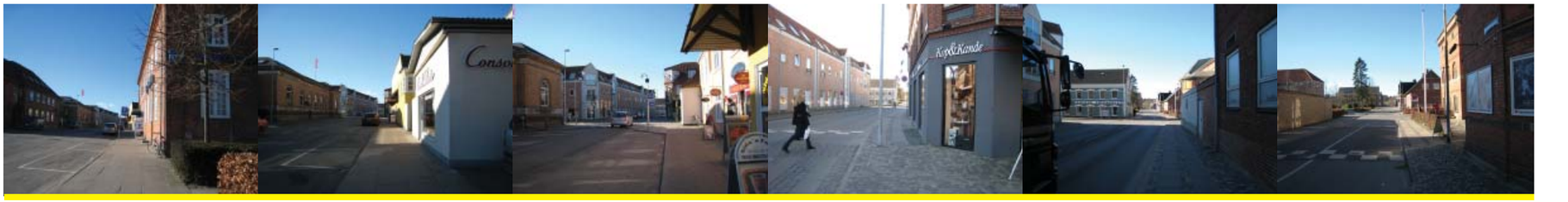

Bebyggelse på begge sider af vejen.

Der er flere butikker med facadeareal mod vejen. Umiddelbart herefter krydser vejen byens gågade, Adelgade.

Tæt bebyggelse ved vejen. En nyrestaureret bygning til venstre.

Bebyggelsen ændrer størrelse og karakter fra etageejendomme til villaer og parcelhuse.

Et fantastisk udsyn mod Vesterfjord og Hobro by åbner sig imellem beplantningen.

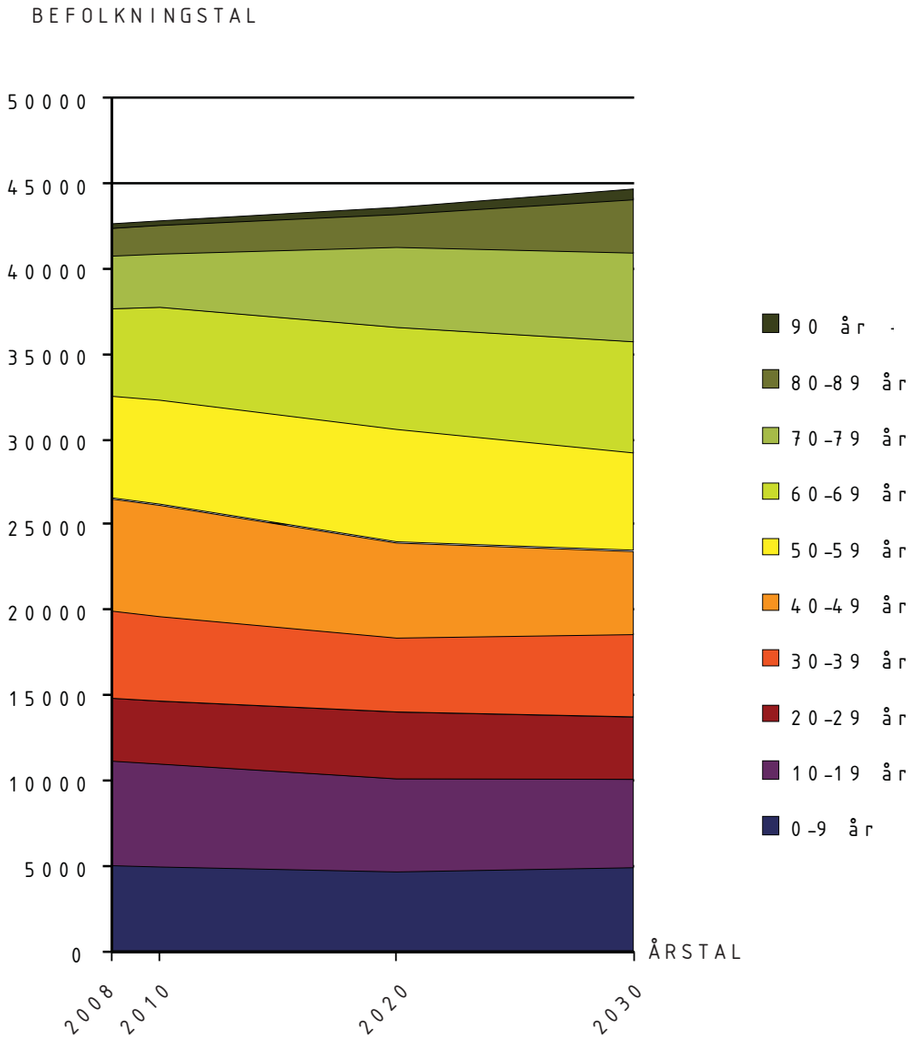

Den aktuelle aldersfordeling pr. 1. januar 2008 samt fremtidige prognoser [Danmarks Statistik 2008d]

#12 Hobros befolkning

Mariagerfjord Kommune har udfærdiget en befolkningsprognose for kommunen. Denne blev beregnet ud fra fem typer af oplysninger; den eksisterende befolkning, nye fødsler, dødsfald, tilflyttere og fraflyttere [Plan og Udvikling 2007: 4]. I prognosen sammenlignes egne befolkningsfremskrivninger med data fra Danmarks Statistik [Plan og Udvikling 2007: 3]. Det samlede befolkningstal i Mariagerfjord Kommune anno 2007 var 42.288 indbyggere, og for 2021 formoder kommunen, at befolkningstallet vil stige til 43.494, mens Danmarks Statistik samme år regner med 42.227 indbyggere [Plan og Udvikling 2007: 3]. Kommunen forventer altså en stigning på godt 1000 indbyggere, mens Danmarks Statistik forventer et lille fald i befolkningstallet. En befolkningstilvækst kommer dog ikke af sig selv, men kommunen satser i denne forbindelse på at føre en aktiv boligbyggepolitik, som "formentlig" vil komme, ifølge kommunens antagelser [Plan og Udvikling 2007: 3]. Denne satsning er ikke medregnet i Danmarks Statistiks beregninger, hvorfor der forekommer afvigelser prognoserne imellem. I Hobro vil boligbyggeprogrammet konkret omhandle nybyggeri af parcelhuse, rækkehuse og ældreboliger [Plan og Udvikling 2007: 7].

Et andet væsentligt aspekt for at opnå forståelse for befolkningssammensætningen findes ved at undersøge aldersfordelingen i Mariagerfjord Kommune. Grafen til højre viser henholdsvis den aktuelle aldersfordeling pr. 1. januar 2008, samt prognoser for 2010, 2020 og 2030 [Danmarks Statistik 2008d].

En stor del af Mariagerfjord Kommunes befolkning udgøres af ældre, som ikke længere tilhører den aktive del af arbejdsmarkedet, og desuden nærmer en stor del af befolkningen sig pensionsalderen. Hvis fraflytningsraten samtidig forløber som kommunen forventer, og de 20-29 årige og til dels også de 30-34 årige fortsat vil have en større ud- end indflytningsrate, vil gennemsnitsalderen i kommunen stige kraftigt [Plan og Udvikling 2007: 10]. Som en måde at fastholde eller tiltrække de 20-34 årige satser kommunen som nævnt på, at føre en aktiv boligbyggepolitik.

At andelen af ældre vil udgøre en stadigt større andel af den samlede befolkning, ses ligeledes ud fra diagrammerne til højre. Den stigende andel af ældre kan ligeledes vise sig at medføre en stigende plejebyrde [Plan og Udvikling 2007: 16].

Med et stigende befolkningstal, forventede den gamle Hobro kommune ligeledes, at der ville blive tale om en stigende arbejdsstyrke [Hobro Kommune 2006: 8]. Den samlede arbejdsstyrke i 2000 var på 8.115 personer og med uændret arbejdsstyrke forventedes det, at der i 2011 ville være 8.334 personer, og i 2017 8.280 personer – altså status quo på 17 år [Hobro Kommune 2006: 8]. En væsentlig årsag hertil er den voksende andel af ældre, som ikke længere medregnes i den aktive arbejdsstyrke.

Antallet af arbejdspladser er derimod vokset fra 7.127 i 1983 til 9.021 i 2004 [Hobro Kommune 2006: 8]. Dermed foregår der en forholdsvis stor indpendling til Hobro af folk, som bor udenfor byen. Det er ligeledes byrådets mål, at der årligt skal være en nettotilgang på 100 arbejdspladser [Hobro Kommune 2006: 5]. For at imødekomme dette udlægges der i kommuneplanen områder til erhverv [Hobro Kommune 2006: 8, 41].

KONKRETE INITIATIVER

#13 Planer i Hobro

Målsætningen for den gamle Hobro Kommune lød: "Hobro Kommune skal være et godt sted at bo, et godt sted at drive virksomhed og et godt sted at udfolde sig i sin fritid" [Hobro Kommune 2006: 5]. Dette betød, at udbuddet af boliger, arbejdspladser, offentlig og privat service samt fritidsmuligheder skulle styrkes [Hobro Kommune 2006: 5]. Konkret i kommuneplanen udlagdes derfor "perspektivområder" til nye boliger og erhvervsvirksomheder, hvis præcise udstrækning og placering ses på illustrationen [Hobro Kommune 2006: 41]. Samtidig peges på ubebyggede bolig- og erhvervsområder, hvilket også fremgår af illustrationen. De nye områder ligger alle i periferien, og dermed er der i kommuneplanen ikke lagt op til ændringer i bymidten.

Et andet konkret initiativ er en ansøgning formuleret af Mariagerfjord Kommune til Velfærdsministeriet, tidligere Socialministeriet, med ønske om ressourcer til igangsætning af helhedsorienteret områdefornyelse i Hobro bymidte (jf. Appendiks 1 og 2). Mariagerfjord Kommune søger Velfærdsministeriet om 3,9 mio. kr., og dette beløb modsvares af kommunens andel på 7,8 mio. kr. [Mariagerfjord Kommune 2008]. For dette beløb ønsker kommunen indenfor et afgrænset areal at udføre områdefornyelse, hvor de mere specifikt peger på følgende indsatsområder: 1. Byens sammenhæng på tværs af Brogade, 2. Forbedring af bydelens torve, 3. Et centralt beliggende ungdomshus, 4. Forskønnelse af Adelgade m.m. og 5. Bygningsfornyelse/friarealforbedring [Mariagerfjord Kommune 2008: 4]. Målsætningen er dermed "at løfte den søndre del af bymidten og skabe nogle indbydende, anvendelige og varierende sæt af byrum, der inspirerer til mere liv i byen, øget offentlig og privat investering og igangsætning af en positiv udviklingsspiral" [Mariagerfjord Kommune 2008: 10].

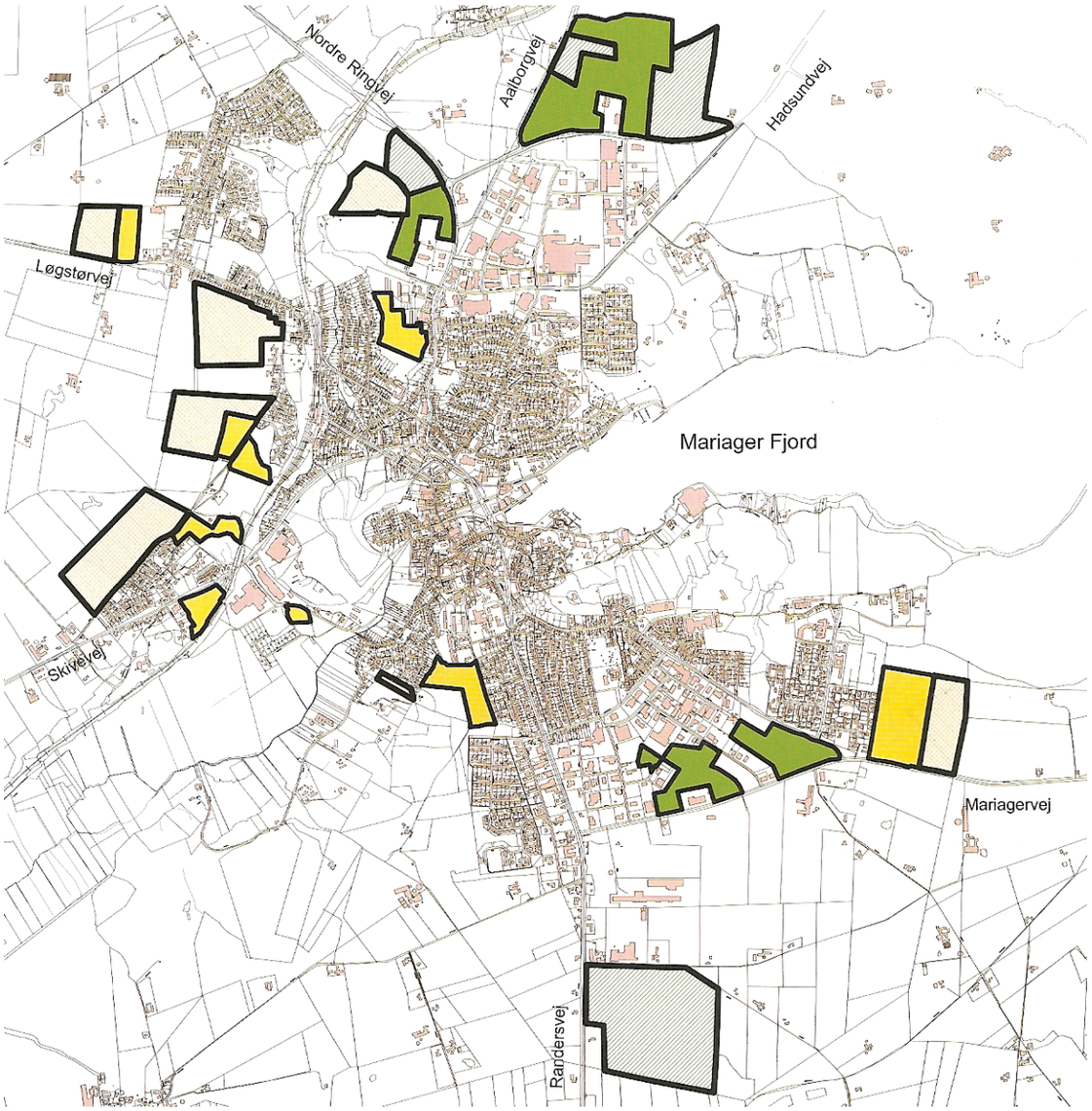

Ubebyggede områder og perspektivområder for Hobro By. Ubebyggede boligområder er markeret med gul farve, og perspektivområder for bolig er markeret med gul skravering. Ubebyggede erhvervsområder er markeret med grøn farve og perspektivområder for erhverv er markeret med grøn skravering. [Hobro Kommune 2006: 41]

FUNKTIONER

#14 Funktionel struktur

Hobro er overordnet set sammensat af flere homogene bolig - og erhvervsområder samt en mere blandet bymidte med både handel, erhverv og bolig. Industri- og erhvervsarealerne er ho-vedsageligt placeret i store områder nord og syd for byen, mens byen ellers er omkranset af parcelhuskvarterer. Bymidten er meget uhomogen og præget af store befæstede parkeringsarealer og flere udefinerede restarealer, som ligger øde hen.

De offentlige funktioner i byen, markeret med røde symboler, ligger spredt ud over hele byen. Der er en koncentration af store institutioner i den sydøstlige del af byen, mens bymidten kun markerer sig med servicefunktioner, såsom posthus og bibliotek. [Mariagerfjord Kommune 2007]

Placeringerne af infrastrukturknudepunkterne, banegård og rutebilstation, er også værd at bemærke. Banegården er placeret perifert på grund af terrænet, mens rutebilstationen ligger mere centralt i bymidten. Det kan derfor forekomme besværligt for udefrakommende at orientere sig og finde fra banegården til rutebilstationen i bymidten.

- togstation
- busstation
- sygehus
- lystbådehavn
- campingplads
- skole
- vandrehjem
- information
- posthus
- bibliotek
- museer
- bolig, handel og erhverv
- industri og erhverv
- bolig

Målestok 1:10.000

PLANMÆSSIGE BINDINGER

Strand-, sø- og åbeskyttelse

- strandbeskyttelseslinie
- sø- og åbeskyttelseslinie

1:20.000

Skovbyggelinier og diger

- skovbyggelinie
- diger

1:20.000

#15 Planbindinger

I Hobro er der indenfor meget korte afstande ganske dramatiske ændringer i terrænet. Herved er der også en stor variation i forekomsten af natur- og vandtyper. Set ud fra et naturperspektiv er der ingen tvivl om, at omgivelserne er fantastiske og unikke, og lovgivningsmæssigt betyder landskabet også, at der er flere restriktioner med det formål at beskytte de forskellige naturtyper. [Danmarks Miljøportal 2008]

Fredede områder og fortidsminder

- fredede områder
- fredede fortidsminder

1:20.000

Naturbeskyttelse

- eng
- strandeng
- mose
- overdrev
- hede
- sø
- åer og vandløb

1:20.000

AFRUNDING

Hobro har helt fantastiske naturkvaliteter, som kommer af byens unikke beliggenhed på to modsatrettede skrænter, samt imellem både fjord og sø. Vi undrer os over, at et sted med sådanne åbenbare kvaliteter, kan have en så trist prognose for fremtiden, hvor befolkningstallet nærm¬est står stille og gennemsnitsalderen samtidig stiger. Vores påstand er at udviklingen i byen i de seneste år har været nedadgående, og hvis ikke der gøres noget, ender byen med at stagnere. Det er derfor blevet tid til, at Hobro må genformulere sig selv!

Vi finder, at fremtiden for byen ligger i byens egne potentialer, nemlig nærheden til naturen, terrænet og vandet. Unikke naturkvaliteter, som ikke må tages for givet. Bevidstheden om de bynære fredede naturområder bør desuden øges. Takket være områdets fredninger er skrænterne langs fjorden er næsten friholdt for bebyggelse og det samme gælder for området ved Vesterfjord.

Byen får stadig flere ældre, hvormed også andelen af plejekrævende indbyggere med stor sandsynlighed stiger. Vi mener, at det vigtigt, at kommunen arbejder målrettet og fokuseret på at tiltrække både virksomheder og nye indbyggere for derigennem at sikre en stor arbejdsstyrke og et stort udbud af arbejdspladser. Desuden er dette vigtigt, hvis byen skal markere sig som en attraktiv by for virksomheder og indbyggere, at der sker en udvikling af bymidten, og naturen bruges aktivt i udviklingen af denne. I forhold til ind- og udpendlingsstatistikkerne fremgår det, at flere arbejder i byen, men er bosiddende andre steder. Dette tolker vi som et udtryk for, at Hobro for nogle ikke er interessant som bosætningssted.

Overalt domineres bybilledet i Hobro af den kørende trafik, og i store dele af bymidten har bylivet opgivet at finde sted. Vi ser, at særligt Brogade udgør en stor barriere for udviklingen af en attraktiv bymidte for både Hobros indbyggere og opland. Samtidig betragter vi dog infrastrukturen som et stort potentiale for byen, idet der både er motorvej, jernbane og rutebilstation i og tæt ved byen, hvormed tilgængeligheden er stor.

Vi finder det desuden bemærkelsesværdigt, at nye byområder vælges udlagt i byens periferi, mens de mange tomme arealer i bymidten fortsat står tomme og ubenyttede hen. En sådan byvækst vil medføre at byens horisontale spredning vokser, og byens areal optager dermed et stadigt stigende areal.

NATURSYN

INDHOLD

Dette kapitel omhandler natur- og byopfattelse i relation til Hobro, og herunder diskuteres begrebet natursyn og hvordan det er relevant i forhold til design og planlægning af en dansk provinsby. Første afsnit indeholder en kort beskrivelse af natur i Hobro og hvad begrebet natursyn betyder. Herunder beskrives syv typer af natursyn, som er defineret af Hans Fink. Dernæst gennemgås eksempler på enkeltpersoner eller bevægelser, der igennem de seneste århundreder har markeret sig indenfor arkitektur og landskabsdesign. Herunder vises udvalgte projekteksempler, der beskriver de repræsenteredes natursyn. Desuden gives der eksempler på fortolkninger af naturen i kunstens verden. Alle eksempler sammenlignes og vurderes i en samlet diskussion. Affødt af denne diskussion opstilles en række operationelle designkriterier, der bør anvendes i den fremtidige planlægning af Hobro.

HVAD ER NATUR?

Opfattelsen af, hvad der indgår under betegnelsen natur er i høj grad en subjektiv problematik. Den enkelte persons natursyn er afgørende i forhold til hvilke associationer, som vækkes i forhold til disse billeder, og således også af hvordan spørgsmålet: "hvad er natur?" besvares.

Den gamle kulkran på et betonstativ, en betonmur, en asfaltflade og en bunke kul.

Det fredede overdrev nord-øst for Hobro med udsigt over Mariager Fjord en dag i april.

En granitstensbelægning på en parkeringsplads i Hobro - et naturligt materiale.

En vandresti, gået til af mennesker, og en trappe leder videre ud i naturen.

En betonafdækning med mos og lav.

NATURENS VÆRDI

Natur i Hobro

Hobro er en by, der ligger fantastisk smukt i landskabet og samtidig rummer mange naturtyper og dermed muligheder for mangeartede naturoplevelser Det markante landskab i og omkring byen har en stærk visuel effekt på oplevelsen af byen visse steder, men i byens rum ses desværre en vis ligegyldighed eller uvidenhed i forhold til det store iboende potentiale, naturen besidder (jf. s. 19-25 i analysen).

Igennem stedsanalysen ses det samtidig, at Hobro i dag er en by uden særlig udvikling som det ses på s. 34- 35 i analysen. Hvis udviklingen skal vendes, og stilstand skal blive til fremgang, mener vi, at den omgivende natur skal bringes i spil. Med andre ord skal naturen blive et middel, som vil medvirke til at skabe en positiv udvikling af Hobro som en naturby. I den forbindelse undersøges, hvordan disse naturkvaliteter kan udnyttes til at skabe udvikling i byen. Et centralt aspekt herunder er naturens betydning for oplevelsen af byen og bylivet.

Klima og miljø

Udover analysen af Hobros potentialer har en anden vigtig motivation for at diskutere natur, været de højaktuelle diskussioner omkring klima og bæredygtighed, som fagligt og generelt har præget medierne. Viden, der gennem de seneste 10-15 år peger på, at vi mennesker er med til at påvirke klimaet via CO_2 udledning [DMI 2007: 9] har været med til at skabe en diskussion omkring menneskets rolle i forhold til naturen og om vores ansvar for at beskytte den og os selv gennem lovgivning og internationale aftaler, såsom eksempelvis Kyoto-aftalen [United Nations 1998].

Desuden har der siden industrialiseringen foregået en kraftig urbanisering, som har medført, at landområder indskrænkes og omdannes til byområder, og samtidig lever flere og flere mennesker i byerne [UNCHS 2001]. Denne urbanisering er medvirkende til, at tilgængeligheden til grønne rekreative områder nogle steder er mindsket, og at mikroklimaet i byerne bliver ringere [Hough 2004: 190-194].

Herlighedsværdi

En diskussion omkring natur i byen rummer også betragtninger omkring herlighedsværdi og økonomi. Stig L. Andersson og Martin Søberg definerer herlighedsværdi, som resultatet af oplevelsesøkonomisk værdi adderet med pengeøkonomisk værdi [Andersson & Søberg 2005]. Uddybende beskriver de herlighedsværdien som de oplevelsesmæssige kvaliteter i byrummene, der har indvirkning på borgernes livskvalitet, og dermed på markedets og investorernes økonomiske afkast [Andersson & Søberg 2005].

I dag er boliger med havudsigt eller andre naturskønne udsigter meget attraktive, og konkrete undersøgelser viser, at nærhed til skov og sø har en betydelig indvirkning på boligpriserne [Hasler, Damgaard m.fl. 2002: 9], [Hasler 2001] og [Andersson & Søberg 2005].

"Resultaterne af søanalyserne viser, at husejere er villige til at betale en højere pris for huse, der har udsigt til søer end huse uden udsigt. … I gennemsnit er udsigtsværdien af størrelsesordenen 13-24 % af den gennemsnitlige huspris i byen, men der er væsentlige forskelle på udsigtens betydning og værdi mellem forskellige søer og byer." [Hasler, Damgaard m.fl. 2002: 9]

Naturen som aktiv udnyttes bevidst i byudviklingen mange steder, og i Region Hovedstaden betragtes natur og miljø som vigtige konkurrenceparametre i forhold til erhvervsudvikling [Ejsing 2007].

Ikke blot kan naturen tillægges en økonomisk værdi. Forskning peger ligeledes på, at naturen og grønne områder har en sundhedsfremmende effekt og medvirker til at nedsætte det menneskelige stressniveau [Hansen & Nielsen 2005: 3, 8]. Naturen er dermed ikke kun god forretning, men også til gavn for borgernes velbefindende. Denne tids natursyn tillægger naturen og grønne områder en betydning i forhold til livskvalitet, som er værd at betale for.

Med tanke på den natur, der er i Hobro, med både fjord, sø og åer, burde der være et stort potentiale i aktivt at bringe naturen i anvendelse. Dette kan dels bibringe økonomisk vækst, idet naturen vil kunne tilføre en værdistigning for boligerne i byen, og dels vil det virke positivt for folks helbred og humør. Ligeledes mener vi, at der er et potentiale for at skabe nye attraktive bolig- og erhvervsmiljøer, der både vil kunne give nyt liv til byen og samtidig medvirke til en forbedring af dens økonomiske situation.

NATUR I DANMARK

Det danske landareal har været under menneskelig påvirkning igennem flere tusind år. Hvis ikke det var for menneskets kultivering af landet ville en stor del af det danske areal have været dækket af skov, da Danmark ligger i den klimazone, hvor den naturlige vegetation er løvfældende skov [Sand-Jensen (red) 2007]. I dag ser det derimod helt anderledes ud, da landbrug og byvækst har været med til at trænge skoven tilbage. Det danske landareal består således af mere end 50 % af landbrugsjord, dernæst udgør byerne og infrastrukturen tilsammen ca. 20 % [Sand-Jensen 2007: 24].

Størstedelen af Danmarks befolkning bor i byerne [Scocozza 2007: 429] og derfor tilbringer vi også naturligt en stor del af hverdagen i byerne. De ovenstående tal fortæller dog intet om mængden eller typen af grønne arealer i byerne. Da byer og infrastruktur udgør en så væsentlig del af det danske areal, er det ikke ligegyldigt, hvordan disse arealer opleves og betragtes i forhold til natur såvel som rekreative værdier.

Kultiveringen af naturen, som har betydet, at det fysiske landskab i dag er som det er, har også haft en indvirkning på vores opfattelse af naturen igennem tiden. Det være sig fra jæger- og samlersamfundet, landbrugssamfundet, industrisamfundet og til informationssamfundet. Samfundsændringerne har også ofte betydet et ændret forhold til naturen og en ændret bearbejdelse af den. [Näsman 2002: 9] Vores landskab i dag fortæller dermed ikke kun om natur, men også om vores kulturhistorie. Vores syn på naturen er med andre ord afhængig af både tid og sted.

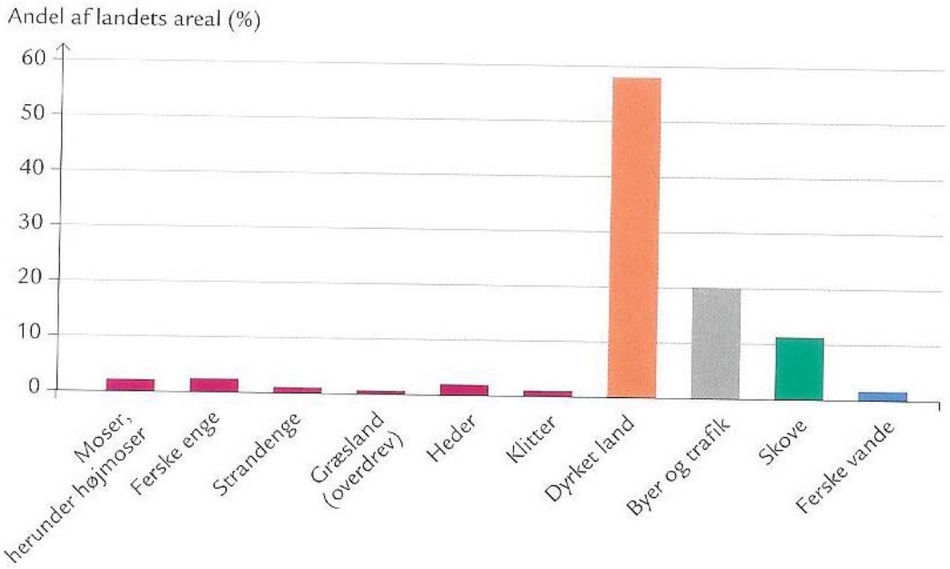

Den procentvise andel af landets areal fordelt på forskellige naturtyper samt byer og infrastruktur [Sand-Jensen 2007: 24].

DEFINITIONER PÅ NATURSYN

I diskussioner om Hobros potentialer samt klima- og miljøproblematikken spiller natursyn i høj grad en rolle i forhold til, hvordan disse problemstillinger og forudsætninger præsenteres og hvordan de modtages. Natursyn beskrives:

"natursyn, vores holdning til naturen, der omgiver os. Der eksisterer ikke et entydigt, endsige et officielt natursyn. Det handler om, hvad vi vil bruge naturen til, hvordan vi skal behandle den, og i hvilken grad vi vil udnytte den. Det ene yderpunkt er, at naturen kun har værdi i forhold til, hvad vi vil med den. Det andet yderpunkt er, at naturen har en værdi i sig selv, en førsteret i forhold til mennesket, der betyder, at vi skal underordne os den." [Gyldendal 2008]

Natursynet er dermed en måde at anskue naturen på, hvorigennem vores opfattelse af og forhold til naturen defineres. Begrebet bygger på irrationelle parametre, såsom erfaring, minder og følelser, såvel som politik, økonomi og biologi, hvorfor det i talesprog ofte anvendes i meget forskellige betydninger.

Mangfoldigt naturbegreb

Hans Fink har i sin tekst "Et mangfoldigt naturbegreb" beskrevet syv forskellige måder at forstå natur på [Fink 2003], hvorigennem forståelsen af, hvad natursyn kan være uddybes. De syv typer af natursyn er: Det uberørte, Det vilde, Det landlige, Det grønne, Det fysiske, Det jordiske og Det hele [Fink 2003: 30]. Disse forskellige typer er en generalisering, men kan bruges til at få et billede af det brede felt af forskellige natursyn og hvilke generelle modsætninger, der findes. Forskellene imellem disse syv typer af natursyn består bl.a. i om mennesket er en del af naturen eller ej.

Det uberørte står for et natursyn, der betragter naturen som det oprindelige og det, der er uberørt af mennesker. "Naturen er det, som ikke er blevet bragt ud af sin oprindelige tilstand for menneskelige formåls skyld" [Fink 2003: 30]. Med dette natursyn som grundlag er det et spørgsmål, om der, med menneskets påvirkninger af klimaet for øje, overhovedet er natur tilbage på jorden. [Fink 2003: 31] Der er et dialektisk modsætningsforhold imellem naturen og kulturen og alt menneskeberørt.

Det vilde står for et natursyn, der er baseret på modsætningsforholdet mellem det dyrkede og det udyrkede. Naturens modsætning er her kulturlandskabet, bestående af marker med husdyr og forædlede planter og byerne. Derimod betragtes kulturer, der stadig lever som jægere og samlere som "naturfolk". Det vilde indikerer også andre modsætningsforhold, såsom menneskets natur, hvor der er en modsætning mellem instinkt/drifter (natur) og selvbeherskelse/opdragelse (kultur), eller nærmere mellem arv og miljø. Her er det instinkt og arv, der betragtes som det naturgivne. [Fink 2003: 32]

Det landlige står for et natursyn, der skelner natur ud fra modsætningen mellem land og by. Det betyder eksempelvis, at landbrugsjord ud fra denne natursynsbetragtning også er en del af naturen. "Naturen er stadig verden i sin oprindelige tilstand, men nu forstået som tilstanden før urbaniseringen og den særligt intensive forandring af naturen, som den indebærer" [Fink 2003: 32]. Det vil sige, at grænsen til naturen går der, hvor byens bebyggelse starter [Fink 2003: 32]. Det er også dette syn, der til dels har præget planlægningen i Danmark, hvor der skelnes mellem by- og landzoner. Naturen er indenfor dette natursyn også forbundet med et romantisk billede af det landlige liv under åben himmel og er derfor også æstetisk betinget. Naturen er stedet, hvor byboerne tager ud i deres fritid for at opleve årstidernes skiften og smukke idylliske landskaber [Fink 2003: 32].

Det grønne står for et natursyn, der betragter natur, som det, der er levende, organisk og lavteknologisk – i modsætning til det mekaniske, syntetiske og højteknologiske. Det vil sige, at parker, haver og potteplanter også er natur. Desuden kan visse produkter, såsom læder, bomuld, mælk m.fl. betegnes som naturprodukter. Derimod er produkter, såsom nylon, plastik og eternit kunstige eller ikke-natur, da de er mere syntetiske. Her er materialers egenskaber af betydning. Materiale, som er biologisk nedbrydeligt og ugiftigt er dermed mere naturligt end for eksempel kunstigt fremstillet gift. [Fink 2003: 33]

Det fysiske står for et natursyn, der betragter natur som alt det, der er naturlovsbestemt. Det vil sige, at natur her også indbefatter partikler, energi, masse etc. Dette natursyn relaterer sig ikke til ting eller landskaber. Naturens modsætning er det subjektive, psykiske, symbolske, sociale og kulturelle. Det vil sige, at mennesket indenfor denne type af natursyn, er en del af naturen, mens kultur og tænkning står udenfor. Kendskabet til de fysiske love har været afgørende for dannelsen af denne type natursyn, som knytter sig det fysiske og lovmæssige i alting. [Fink 2003: 33]

Det jordiske står for et natursyn, der oftest er baseret på en religiøs overbevisning. Indenfor denne type af natursyn ses verden som værende skabt af en overnaturlig/guddommelig magt. Naturen er det, der er skabt og som kan opleves med sanserne. Modsætningsforholdet er imellem natur/jord og himmel/overjordisk, eller imellem natur som det konkrete og idé som det abstrakte. [Fink 2003: 34]

Det hele står for en type af natursyn, hvor natur er lig med altet, verden, universet og kosmos. Naturen ses som værende alt og der er en slags usynlig sammenhæng mellem alt. Der er for denne type af natursyn ikke noget modsætningsforhold, idet der ikke findes noget ikke-natur. Her er naturen ikke en del af verden, men er verden selv. [Fink 2003: 35]

Som det ses ud fra de syv beskrivelser ovenfor er det tydeligt, at natur og natursyn er begreber, det kan være svært at skabe konsensus omkring. Det er også givet, at der kan opstå uklarheder i diskussioner omkring natur, naturbeskyttelse eller naturforvaltning, så længe forståelserne af, hvad der egentlig diskuteres er så forskellige og i nogle tilfælde modsatrettede.

Natursyn i Hobro

Den planlægning, der har præget Hobro hidtil har været bygget på et system, der skelner strengt imellem land og by – et natursyn, som hører under Det landlige. Dermed er by og natur blevet behandlet adskilt og endda indtil

kommunalreformen i 2007 af to forskellige myndigheder, nemlig kommunen og amtet. I dag er det dog kommunen, der står for planlægning af både by og land. Dette lægger op til en ændring i den hidtidige adskillelse af planlægningen i by og land. Dog lægges der i der seneste landsplan direktiv op til en skærpning af grænsen mellem land og by "Der skal være forskel på land og by" [Skov- og Naturstyrelsen 2006: 14] Denne vision for planlægningen bunder i at grænsen i mellem land og by i mange af vækstområderne er ved at blive nedbrudt på grund af byudviklingen og dermed ændrer områdets udseende for altid. Det anses i landsplanredegørelsen for vigtigt at bygges tæt, hvor der bygges, sådan at andre områder kan friholdes for bebyggelse og dermed give adgang til naturen for byens borgere. [Skov- og Naturstyrelsen 2006: 14-15]

I Hobro er der, som det ses på siderne 40-41 en række § 3-områder samt to fredede områder. Kort opsummeret har disse beskyttelsesområder til formål at beskytte naturen og dens bestand af vilde dyr og planter, at beskytte kulturhistoriske og undervisningsmæssige værdier, at forbedre områder af betydning for ovennævnte, samt at give befolkningen adgang til at færdes i naturen [Miljøministeriet 2007]. Ligeledes påpeger Danmarks Naturfredningsforening, at fredning af et område indebærer: "1) Skabelsen af et attraktivt rekreativt område, 2) Bevarelse af smuk natur, dyr og planter og 3) Værdiforøgelse af jord- og grundpriser i området" [Dansk Naturfredningsforening 2008]. I Hobro har fredningen og naturbeskyttelsen konkret medvirket til, at flere bynære naturområder er blevet helt friholdt for bebyggelse til gavn og glæde for byens indbyggere. Generelt lægges der i Danmark vægt på naturbeskyttelsen, hvilket kommer til udtryk i regeringens mål om at etablere nationalparker i Danmark. Desuden er det et ønske at fastholde det eksisterende beskyttelsesniveau i forbindelse med kommunalreformen [Skov- og Naturstyrelsen 2006: 80-81].

Vi ønsker med nedenstående at vise et udsnit af måder at forholde sig til naturen på igennem arkitektur og landskabsdesign, og herigennem løfte låget for den mangfoldighed af natursyn, som har præget og til stadighed præger disse. Til grund for udvælgelse af eksempler er ønsket om markante repræsentanter for både nationale og internationale natursyn, som har markeret sig i de sidste århundredes arkitektur og landskabsdesign. Under hvert af disse punkter er derfor gennemgange af både ældre og mere nutidige bevægelser eller enkeltindividers måde at forholde sig til naturen på. De udvalgte eksempler spænder over perioden fra 1800-tallet og frem til i dag. Vi finder, at de natursyn, som er repræsenteret ved de udvalgte emner, tilsammen danner en overordnet ramme for mange af de forståelser, der har betydning i dag. Dog skal det fremgå, at der ikke har været tale om en specifik teoretisk metode, hvorfra udvælgelsen er foretaget. Det har heller ikke været vores intention, at nedenstående skulle give en komplet gennemgang for de enkelte perioders - eller enkeltindividers natursyn.

C. Th. Sørensen

(1893 - 1979)

C. Th. Sørensen var en af Danmarks mest anerkendte og indflydelsesrige landskabsarkitekter. Han har stået for designet af adskillige parker og haver i hele landet. Som nogle af hans hovedværker bør nævnes De Geometriske Haver i Birk ved Herning, Universitetsparken i Århus, Nærumvænge Kolonihaver samt opfindelsen af skrammellegepladsen.

C. Th. Sørensen fandt inspiration i de historiske, europæiske haver fra barokken, renæssancen og romantikken, men hans egne haver og parker fandt dog et enklere formsprog. Han mente, at: "Haven er sikkert en af de ældste former for kultur, måske den ældste" [Sørensen 1959: 4]. Dette bundede i, at haverne har været til lige siden mennesket blev i stand til at kultivere visse planter, i stedet for at samle dem vildt. Han mente ikke, at man igennem eksempelvis et romantisk parkdesign skabte natur. Derimod gøres dette igennem stiliserede landskaber, der mimer naturen [Sørensen 1959: 11]. Det, at mime naturen, gør han bl.a. i sit projekt for Århus Universitetspark, der er formet som et dalstrøg med en bæk, der løber i bunden af dalen, hvor der også er en sø.

C. Th. Sørensens egne haver har oftest et enkelt formsprog med et klart hovedgreb og med tanke for både det kunstneriske og æstetiske, samt det praktiske og funktionelle. Dette ses for eksempel i hans plan for Nærumvænge Kolonihaver, hvor de ellipseformede hække danner et varieret, offentligt parkrum imellem kolonihaverne, hvor der er mulighed for at mødes.

Stiliseret landskab i Århus Universitetspark, som ifølge C. Th. Sørensen "miner" naturen.

"Den gode have, det fuldkomne grosted, er i sig selv også et tiltrækkende opholdssted, og tidligt søgte man at gøre det til noget skønt."

[Sørensen 1959: 4]

Malene Hauxner

(1942-)

Malene Hauxner er både forsker, underviser og praktiserende landskabsarkitekt, og har dermed både teoretiske og praktiske kompetencer indenfor landskabsarkitekturfeltet. I dag arbejder hun dog primært som professor ved Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Hun beskriver landskabsarkitektur, som: "en kunstart der om nogen kan fortælle om forholdet mellem natur, samfund og menneske. Den kan være med til at give os det gode liv der både indeholder betydning, trivsel, oplevelse og erkendelse" [Bach 2007].

I sin artikel "Byrum med plads til livet", som indgår i Realdania's program til projekt "Bedre Byrum", beskriver Malene Hauxner "det gode byrum": "Det gode byrum befinder sig et sted mellem det traditionsbundne, noget man kan huske, føle sig hjemme i, og det nye, originale" [Hauxner 2002a: 28]. At genskabe byrum er for hende således ikke at føre dem tilbage til det, de engang var, men til gengæld at "synliggøre de processer, der former dem, at gøre dem begribelige, at inkludere den samfundsmæssige, kulturelle og konstruktive situation" [Hauxner 2002a: 30]. Viden om, kendskab til og forståelse for historien er dermed af afgørende betydning for fremtidens byrum.

Udover bevidstheden om historien, handler Malene Hauxners betragtninger omkring byrum også i høj grad om udformningen af disse. I den anledning skriver hun, at "skal man finde et kunstnerisk, æstetisk sprog til byrummet – der gør det bæredygtigt, kommunikerende, betydningsbærende, begribeligt og etisk - er der stor hjælp at hente i… dyrkningskunsten" [Hauxner 2002a: 34]. Dyrkningskunsten er den kunstneriske kultivering, der finder sted ved behandlingen af landskabet, den er "et udtryk for mødet mellem natur og menneske" [Hauxner 2002a: 34], og den har en "indbygget respekt for skabelsen, begyndelsen, kimen, frøet og fornyelsen" [Hauxner 2002a: 34]. Dyrkningskunsten er, når et byrum er "genskabt med herlighedsværdier og givet tilbage til fællesskabet" [Hauxner 2007: 13]. Det bedre byrum skal være et rum, hvor det kan ses, at mennesker har forsonet sig med hinanden og naturen og skabt plads til livet [Hauxner, 2002a: 37].

"Min drøm er en by, hvor man kan plukke en buket blomster hjem fra søndagsturen og et æble på vej til arbejde"

[Hauxner 2002b: 104]

Frederick Law Olmsted

(1822 – 1903)

Et markant værk indenfor have- og parkdesign er Central Park i New York, som er tegnet af Frederick Law Olmsted og Calvert Vaux [Rybcynski 1999: 169]. Olmsted var stor modstander af sin tids tendens til hensynsløst at opbygge byerne omkring en gennemgående gridstruktur af veje. Han mente, at der i et moderne samfund skulle andet og mere til. Han argumenterede derfor stærkt for, at man bandt byen sammen med store landskaber og parkområder via et organisk netværk af stiforbindelser. Olmsteds holdning var, at måden, hvorpå byer burde designes på, skulle justeres ud fra de i tiden aktuelle mål og problemstillinger for byen. Olmsted var opmærksom på det stigende behov for rekreative områder allerede i første halvdel af 1800-tallet. I takt med byernes dramatiske vækst i indbyggere og areal, blev der også længere til det omgivende landskab, hvormed behovet for tilgængelige friarealer i byen voksede. [Olmsted 1971]

"At the same time there is no doubt that the more intense intellectual activity, which prevails equally in the library, the workshop, and the counting room, makes tranquilizing recreation more essential to continued health and strength than until lately has been." [Olmsted 1971:40]

Inspirationen til designet af Central Park blev hentet i naturalismen, som var fascineret af det organiske og tilsyneladende naturlige landskab. Planen rummer elementer fra forskellige naturtyper, såsom sø, skov, lund og kuperet terræn. Store arealer er udlagt som frie græsarealer, der giver mulighed for rekreativ udnyttelse. På trods af det naturlige udtryk er alt i parken menneskeskabt. Før parken blev konstrueret var der på området, udover nogle spredte landsbyer, kun vådområder og klippefremspring [Rybcynski 1999: 380]. Central Park var et fremsynet projekt, og New York ville ikke være den samme foruden. Parken har dog ikke altid været tilstrækkeligt vedligeholdt, og færdsel i parken var i en periode forbundet med usikkerhed og utryghed. I dag er der dog rettet op på dette og parken fungerer som et trygt åndehul i byen for både New Yorks indbyggere og turister.

Central Park i dag, hvor beplantningen fylder billedet og skjuler den omgivende by. Det er et romantisk sceneri, hvor arkitekturen træder i baggrunden, mens naturen og landskabet er i forgrunden.

Le Corbusier

(1887 – 1965)

Le Corbusier har gennem sin arkitektur og sine artikler og bøger haft en stor indflydelse på tanker omkring byen og naturen. Han blev en frontfigur indenfor modernismen både i forhold til byplanlægning, arkitektur og design. Le Corbusiers mål var blandt andet at skabe bedre levevilkår for de mange indbyggere i byerne, der ofte levede under trange kår. Han ønskede en transformation af den traditionelle tætte karréby med dens mange små snørklede gader og baghuse til en ren og åben by, hvor der var luft og sol. For at imødekomme fremtiden behov, mente Le Corbusier, at: "WE MUST BUILD IN THE OPEN" [Le Corbusier 1987: 175]. Endvidere mente han, at "the lay-out must be of a purely geometrical kind, with all its many and delicate implications … Unless we do this there is no salvation." [Le Corbusier 1987: 175]

Le Corbusier arbejdede ud fra nedenstående fire principper i henhold til bybygning:
"1. We must de-congest the centers of our cities. 2. We must augment their density. 3. We must increase the means for getting about. 4. We must increase parks and open spaces." [Le Corbusier 1987: 170]

Det er tydeligt, at Le Corbusier var meget imod byopløsningen, eller det, han kaldte "enfamiliehusenes vildfarelse" [Gympel 1998: 98]. Han ønskede i stedet at bygge højt, for dermed at kunne friholde arealer ved jorden til store, åbne og grønne områder. Et konkret eksempel på en bebyggelse, som efterlever disse krav, er boligkomplekset: "Unité d'Habitation" i Marseilles, som blev opført 1945-1952 [Gympel 1998: 98]. Udover 370 boligenheder rummer bebyggelsen et hotel, en taghave, en restaurant, en sportshal, en børnehave og en række butikker [Tietz 2000: 64] og [Gympel 1998: 98]. Komplekset søgte dermed at opfylde beboernes forskelligartede behov i én og samme bygning. Ved foden af højhuset blev der anlagt større grønne arealer.

Le Corbusier sammenlignede boenhederne i forstæderne med enheder i sine egne idealbyer. Han beskriver forstædernes ca. 400 m2 store plot med et hus i midten som: "complicated and difficult to keep up and involves endless pain" [Le Corbusier 1987: 202]. Han fandt, at den arealmæssige fordeling er langt bedre, hvis de 400 m2 blev opdelt i 2 boenheder a' 50 m2, og dermed frigjordes 150 m2 til sport og 150 m2 til kultur.

Det multifunktionelle boligkompleks "Unité d'Habitation" i Marseilles.

"Sol

luft

og grønne træer

er de "elementære glæder"

Det er de kræfter, der gennem aartusinder har formet vort legeme og vort sind.

Løsrevet fra sit naturlige milieu vil enhver organisme sygne hen."

[Le Corbusier 1965: 37]

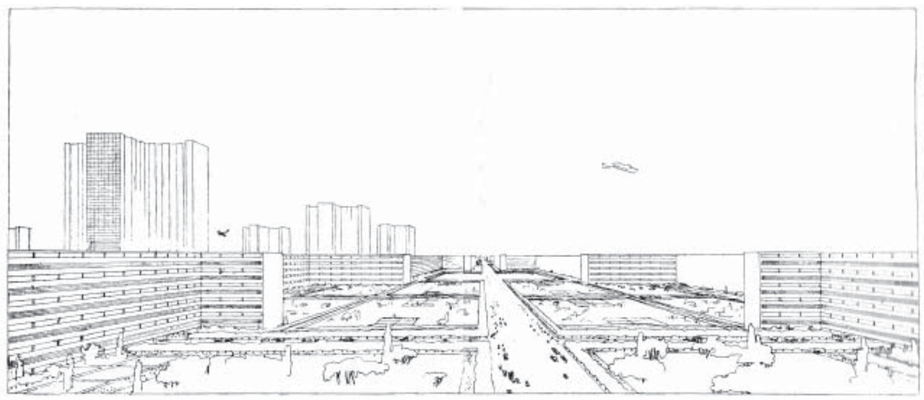

En moderne by af Le Corbusier. Fra alle vinduer i de 6-etages boligbyggerier er der udsigt til åbne uderum.

New Urbanism

New Urbanism er en bevægelse indenfor urban design, der så sin begyndelse i 1980'ernes USA. I dag er bevægelsen repræsenteret ved CNU (Congress for the New Urbanism).

"We stand for the restoration of existing urban centers and towns within coherent metropolitan regions, the reconfiguration of sprawling suburbs into communities of real neighborhoods and diverse districts, the conservation of natural environments and the preservation of our built legacy."[Leccese & McCormick (red) 2000: v]

Ovenstående citat er uddraget fra "Charter of New Urbanism", der er formuleret af CNU. Citatet udtrykker ønsket om en tilbagevenden til en by med definerede centre og "rigtige" kvarterer. Der fornemmes en nostalgi i visionen, der søger mod en traditionel opfattelse af byen. Et af målene for New Urbanism er at begrænse byvæksten for at kunne bevare det åbne landskab omkring byerne. Dette ikke blot som åndehuller, men i lige så høj grad med det formål at beskytte drikkevandsressourcer og landbrugsarealer.

"The answer is that saving farmland and other agricultural land remains crucial to the health of metropolitan communities." [Arendt, 2000: 29]

Eksempler på byer, der er bygget i forhold til principperne bag New Urbanism, er bl.a. "Celebration", beliggende i Florida, USA [Høyer Toft 1999: 1]. Celebration er en by, der blev bygget af Disney-koncernen og åbnet for tilflytning i 1996. Byens plan er inspireret af planerne for små amerikanske byer, hvor målet er at skabe et nærmiljø og naboskabsfølelse, som gøres ved at lægge bygningerne tæt sammen. Endvidere er den hårde og bløde trafik adskilt, og den bløde trafik er opprioriteret, hvorfor byen rummer både cykelstier og fortove for at trække folk ud på gaderne, hvilket ikke er standard i amerikanske byer. Dog er bilerne ikke nedprioriteret, men parkeringspladserne er blevet gemt væk i baggårde. Naturen ses i det omgivende landskab, der bl.a. består af et fredet vådområde, og derfor kan byen heller ikke sprede sig yderligere. Det mest markante landskabselement er den golfbane, der omkranser byen som en offentlig grøn bufferzone [Høyer Toft 1999: 3]. Alle bygningernes æstetiske udtryk er dikteret i en "Pattern Book", hvor der gives forskellige valgmuligheder for bebyggelsestyper, bygningsfarver, beplantningstyper og arter, bygningshøjder og stilarter, dog er alle stilarterne indenfor den traditionalistiske genre [Høyer Toft 1999: 4].

Celebration i Florida er bygget ud fra New Urbanism-principper.

I en "Pattern Book" dikteres New Urbanism traditionalistiske formsprog, som denne bygning er et eksempel på [Høyer Toft 1999: 4].

Opsummering

Mange af de ovennævnte arbejder med forholdet mellem natur, samfund og menneske. Le Corbusiers interesse ses som en modreaktion til sin tids dårlige boligforhold, som han udforsker både teoretisk og i konkrete byomdannelser. Malene Hauxners betragtninger omkring disse begreber og deres sammenhæng er derimod resultatet af en anden tid og kontekst, hvor de basale behov er dækket, og afløst af en søgen efter "det gode liv" som i stedet for har mere rekreative sigter for øje, som et resultat af vor tids og samfunds overskud med fokus på rekreative og oplevelsesmæssige kvaliteter. Olmsteds virke tager ligeledes afsæt i en overordnet tanke omkring byer. Her mente han, at byer burde designes ud fra tidens behov, og i Olmsteds tid betød det en øget fokus på at skabe rekreative områder i byerne. I dag er det i høj grad elementer af alle tre idéer, der er relevante. I dag er det ikke dårlige boligforhold vi forsøger at forbedre, som Le Corbusier, men derfor er det stadig relevant at have betragtninger om sundhed med i sine overvejelser omkring byens design. Olmsteds idé om store rekreative områder i byerne kan stadig være relevant i dag, men spørgsmålene handler i lige så høj grad om hvordan disse områder kan passes ind i den eksisterende bystruktur evt. som flere mindre rekreative arealer eller via byomdannelsesprojekter. Malene Hauxners tanker passer godt ind i Dagens Danmark, hvor der er meget fokus på livskvalitet og forebyggelse af stress.

Olmsteds vision om store grønne områder i byerne er stadig aktuel i dag. Diskussionen i dag fordrer dog ikke, at designet bindes op på den naturalistiske tankegang som formsprog. Ej heller mener vi, at diskussionen bør knyttes op på betragtninger omkring "ægte" og "uægte" natur, ligesom C. Th. Sørensen påpeger. Et tema for diskussionen er i stedet den værdiskabelse, som sådanne grønne områder kan medføre for byerne, dels i forhold til økonomi og dels livskvalitet, som vi tidligere har været inde på. Natursyn i dag er dermed ikke udelukkende funderet i et æstetisk og formmæssigt ideal, men indeholder værdier omkring bæredygtighed og beskyttelse af naturen, som også Danmarks Naturfredningsforening arbejder for.

Flere af de ovennævnte teoretikere og praktikere påpeger desuden, at byrum er vigtige elementer i byerne, og at gode byrum er essentielle for menneskers trivsel. Gode byrum er dog ikke bare funktionelle, de skal også være smukke, og her er der forskellige idealer og overbevisninger. Mens Le Corbusier strengt holder fast i sine modernistiske idealer, lader C. Th. Sørensen sig inspirere af både barokken, renæssancen og romantikken, men skaber alligevel sit eget moderne udtryk. Malene Hauxner udtrykker ikke som sådan et formmæssigt ideal, men påpeger derimod betydningen af en bevidsthed om historien. Det handler dog ikke om, at vi skal forfalde til nostalgi og forsøge at genskabe noget, der engang var.

I forhold til nostalgi kan New Urbanism kritiseres for at være snæversynet og tilbageskuende i forhold til, hvad en god by er. Flere byer er, ligesom Celebration, opført udelukkende i henhold til New Urbanism, og nostalgien appellerer tilsyneladende til den amerikanske huskøber. Vi tolker det som er et udtryk for en søgen efter en tabt idyl som tilbyder et alternativ til de amerikanske byer, som er dominerede af strip-malls og sprawl, hvor bilen er aldeles uundværlig. I dansk kontekst har vi endnu ikke oplevet denne problematik i så udtalt grad, men flere af målene for New Urbanism ser vi dog som havende en relevans i forhold til Hobro. Dette gælder mindskelse af biltrafikken i byerne, styring af byvækst og social integration. Vi mener dog ikke, at løsninger på disse mål kan og bør findes indenfor traditionalistisk New Urbanism-formsprog.

NATURSYN I BILLEDKUNSTEN

Ligesom natursyn er repræsenteret igennem arkitekturen, har naturen igennem tiden været genstand for fortolkninger i kunsten. Igennem tiderne er natursyn og repræsentationer af naturen således blevet udtrykt igennem musik og lyrik, billeder, skulpturer og film. I dag er kunsten stadig en stor formidler og fortolker af naturen. Det er ikke blot i kunstmuseerne, at disse repræsentationer kan betragtes. Medierne, herunder fjernsyn og internet, spiller en meget stor rolle som formidler af kunsten.

"Naturen var for det meste et fjernt syn, allerede før den kom på fjernsynet"[Juel 2003: 157].
Med ovenstående citat refereres til, at vores oplevelse af naturen ofte sker på afstand, igennem et vindue, vi kigger ud af enten fra hjemmet, toget eller bilen. Ellers rammer vi naturen ind og hænger det op på væggen. Når vi endelig tager ud i naturen for "rigtigt" at opleve det, er det en sjældnere begivenhed, der oftest sker på en rejse eller ferie, og gerne i et fremmed land, hvor bjergene er højere eller skoven tættere og naturen generelt vildere [Tonboe Jacobsen &Tonboe 2003: 170, 180]. Gennem fjernsynets naturudsendelser kommer mange mennesker tættere på naturen end nogensinde – eller sådan føles det, når man kan flyve med ørnen over sletten eller følge løvemor på tæt hold i kampen for overlevelse [Juel: 2003]. Udover de mange populære naturprogrammer og tv-kanaler i fjernsynet kommer naturen også ofte med på det helt store lærred, hvor det udgør kulissen og dermed danner grundlag for scenografien eller blot spiller en lille birolle.

En anden genre inden for kunsten, der oftest har natur som et tema, er Land Art. Land Art vandt frem omkring 1968, hvor en gruppe amerikanske og europæiske kunstnere begyndte at bruge landskabet som materiale for kunsten, i stedet for blot som motiv [Lailach 2007: 7]. Land Art er typisk en stedsspecifik kunst, hvor kunstneren ofte skaber værket på stedet og med materialer fundet i naturen. I mange tilfælde er der tale om steder, der ikke traditionelt hverken har været eller har dannet ramme for kunstværker. Det være sig eksempelvis moser, marker og skove. Værkerne er ofte midlertidige og forgængelige, og dokumenteres kun via film eller fotos [Lailach 2007: 11]. Dog har Land Art også i nogle tilfælde fundet vej til gallerier og kunstmuseer, hvor landskabets materialer er flyttet indenfor.

Disse forskellige genrer indenfor kunsten har igennem tiden på hver sin måde fortolket naturen og herunder forholdet imellem natur og menneske. Vi ønsker med nedenstående at vise et kort udsnit af udvalgte nationale og internationale kunstneres natursyn, repræsenteret ved malerier, skulpturer og filmkunst.

"Vandreren over Tågehavet"

Af Caspar David Friedrich (1774-1840), ca. 1818

En ensom vandringsmand står på en klippe og betragter landskabet. Baggrunden formes af kæmpemæssige klipper, som fortsætter i det uendelige. Nedenfor og rundt om ham er en tågedis, som slører vejen fremad. Landskabet er en metafor for "det åndelige", mens vandringsmanden selv repræsenterer den "virkelige verden". Han står nøjagtigt i midten af billedet med ryggen mod beskueren. Billedet udtrykker en længsel efter den åndelige verden, og rummer desuden symbolik over temaer som uendelighed samt menneskets ubetydelighed i forhold til naturen. [Jensen, 1994: 76]

I forhold til Finks beskrivelser af natursyn, kan dette værk indføjes under Det jordiske, som netop opstiller modsætningsforholdet imellem jorden og det overjordiske. Billedet er samtidig et udtryk for et romantisk natursyn, som viser, at "man skal opleve naturen i ensomhed og fordybe sig i de emotionelle indtryk" [Hansen 1989: 18].

Endelig udtrykkes et spændingsforhold mellem menneskets reelle indflydelse på naturen. På én måde står menneskets ubetydelighed meget klar, men samtidig "behersker man naturen gennem det perspektiviske overblik" [Hansen 1989: 18].

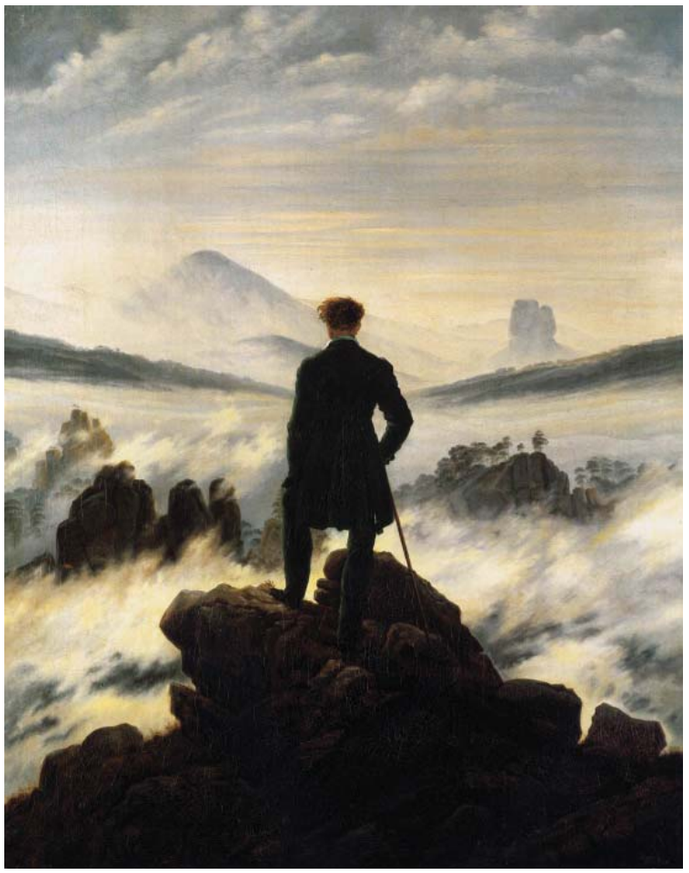

"Efterårslandskab. Hankehøj ved Vallekilde"

Af Johan Thomas Lundbye (1818-1848), 1847

Ved foden af oldtidshøjen Hankehøj vogter en hyrde sine køer. I maleriet skildrer Lundbye naturens oprindelighed, som han og hans samtidige så i oldtiden, og som kulturens fremskriden havde fortrængt [Museer i København og omegn]. I forgrunden ses forskellige markvækster, i mellemgrunden oldtidshøjen og hyrden og i baggrunden strækker marker og græsklædte høje sig så langt øjet rækker. Med omhyggelig iagttagelse af motivet fornemmes en stor indlevelse for stedet, og med samme store indlevelse beskrev Lundbye, efter at have malet billedet, lokaliteten og vejrforholdene i sin dagbog den 16. januar 1847:"… en ganske klar kold Luft, hvorover glide mange smaae, isolerede Skyer uden alle de bløde løsrevne Smaadele som paa en varmere Dag kunne forbinde og tilsammen give Indtrykket af trykkende Hede … paa Høien er et Par Tjørne som have bøiet sig for de idelige Vindstød fra Nordvest …" [Hirschprung].

Lundbye skriver desuden om sit hverv: "Hvad jeg som Maler har sat som mit Livsmaal er: at male det kjære Danmark, men med al den Simpelhed og Beskedenhed, som er saa characteristisk for det …" [Guldalder.dk].

Lundbyes natursyn trækker tydelige spor tilbage til oldtiden, og hører på den måde under kategorien Det vilde jf. Hans Fink.

"I am Legend" & " The Day After Tomorrow"

Af Warner Brothers (2007) og Twentieth Century-Fox Film Corporation (2004)

"I am Legend" er baseret på en science fiction-roman af Richard Matheson fra 1954 af samme navn. Filmen eksemplificerer menneskets forhold til naturen, og naturen spiller på billedsiden en stor rolle. I forbindelse med filmen er der endvidere udviklet et computerspil. I "I am Legend" ses billeder af storbyen New York – mennesketom og generobret af naturen i form af vilde løver, hjorte og græs og træer, der har brudt igennem asfalten. Naturen har her en kraft til at bryde igennem overfladen på det menneskeskabte miljø. Historien handler om en kur mod kræft, der viser sig at have alvorlige bivirkninger ved at være dødelig for nogle og at bringe andre i en zombielignende tilstand. Hovedpersonen, som spilles af Will Smith, er immun og lever i ensomhed med sin hund i det mennesketomme New York, hvor farerne lurer om natten. Imens han kæmper for overlevelse, laver han en række medicinske forsøg for at finde en kur til zombierne. I denne film er naturen bragt ud af balance ved menneskenes teknologiske indgriben, men der er alligevel håb om en kur.

Andre film, der tager samme tema op er "The Day After Tomorrow" fra 2004 instrueret af Roland Emmerich. Her skildres New Yorks dækket af sne, mens ulvene overtager byen. Begge disse film går under genren katastrofefilm og deres plot bygger på, at menneskene via vores teknologi har ødelagt verden for os selv ved henholdsvis at skabe en ny virus eller via global opvarmning, der i "The Day After Tomorrow" resulterer i en ny istid. I begge film har katastrofen uoverskuelige konsekvenser, men heltene redder verden, og dermed antydes en fremtid efter katastrofen.

Disse katastrofefilm kan ses som havende et natursyn som Det fysiske, som indbefatter at naturens love er afgørende for alt. Hvis mennesket leger med disse love, så sker katastrofen og vi mister kontrollen. Det vil sige, at naturen er større end mennesket. Filmene passer dog ikke fuldstændigt til Hans Finks natursynstyper.

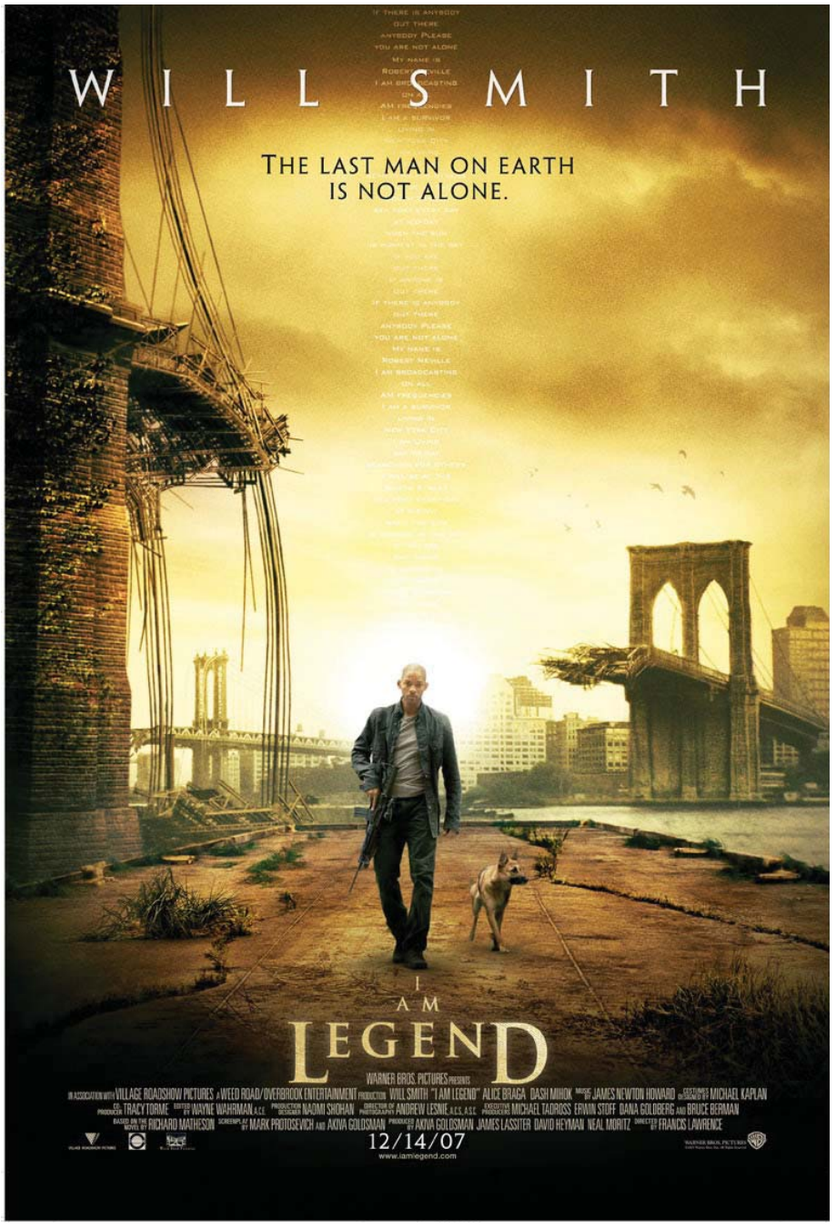

"A Line Made by Walking"

Af Richard Long (1945-), England 1967

"A Line Made by Walking" er Richard Longs første værk. Om værket skriver han: "My first work Made by Walking, in 1967, was a straight line in a grass field, which was also my own path, going 'nowhere" [Long, 2000]. "Walking as art"-linjen blev skabt ved at Richard Long vandrede frem og tilbage langs den samme linje, indtil græsset var slidt ned. Senere har Richard Long lavet andre kunstværker, som oftest er relateret til en vandretur. Der bruges altid naturmaterialer, såsom sten og grene, som han finder på sin vej. Om sit arbejde skriver Richard Long: "Nature has always been recorded by artists, from pre-historic cave paintings to 20th century landscape photography. I too wanted to make nature the subject of my work, but in new ways. I started working outside using natural materials like grass and water, and this evolved into the idea of making a sculpture by walking" [Long 2000].

Udover de fysiske kunstværker i naturen, beskriver Richard Long også sine værker i kortere tekster, på kort, på fotografier og på film [Lailach 2007: 70]. Det er disse medier, der bruges til formidling af værkerne, der oftest er placeret på steder langt væk fra byerne, hvor man ellers ikke finder kunst.

"On a mountain walk a sculpture could be made above the clouds, perhaps in a remote region, bringing an imaginative freedom about how, or where, art can be made in the world" [Long 2000].

Richard Longs natursyn er svært at karakterisere præcist, men ligger indenfor enten Det grønne eller Det hele. Det grønne fordi han kun bruger naturmaterialer til sine kunstværker og Det hele fordi han leger med spørgsmålet om hvad, der er natur og hvad der er kultur. Er eksempelvis en græsplæne med en sti af nedslidt græs natur? Eller er det kultur, fordi stien er trampet af et menneske? På den måde peger Richard Long på et af paradokserne i skelnen mellem natur og kultur.

Opsummering

Både Lundbye og Friedrich tilhører Guldalderens malere, og de skildrer begge naturen med en oprindelighed og søgen efter en anden tid og sted. Generelt kom Guldalderens repræsentationer af naturen igennem maleri, digtning og sangskrivning til "at spille en stor rolle i forhold til vores syn på naturen og vores opfattelse af, hvad der er den ægte danske natur" [Schnack 2001: 152]. Betragtningerne omkring ægte og uægte natur er et dikotomisk forhold, hvor Lundbye peger på, at " ægte natur" har rødder tilbage til oldtiden.

I forholdet om mennesket påvirker naturen eller om naturen påvirker mennesket arbejder Lundbye ligeledes. Hans virke kan ses som en modreaktion til industrialiseringen, og på den måde reflekterer han over den måde, som mennesket påvirkede naturen i sin samtid. Han tager i sine arbejder afstand til denne måde, og skildrer i stedet en længsel efter den natur, der var før industrialiseringen.

I de to film, I am Legend" og "The Day after Tomorrow", skildres menneskets påvirkning af naturen ligeledes. Filmene udtrykker et natursyn, hvor menneskelig teknologi og livsform på katastrofal måde kan ændre livscyklussen på jorden. Det betyder, at naturen på en gang er svag i forhold til menneskelig påvirkning, og mennesket udgør en afgørende brik i naturen på jorden. Samtidig er naturen barsk og uberegnelig, og selvom vi har indflydelse på naturen kan vi alligevel ikke helt kontrollere den.

Land Art arbejder ikke på samme måde som ovenstående, med at fortolke naturen igennem repræsentationer, men derimod med, hvordan man fysisk og konkret påvirker naturen. Dermed kan paralleller drages til arkitekturen og landskabsdesignet, som også arbejder i en fysisk kontekst. Indenfor Richard Longs arbejde med Land Art, er der også fokus på menneskets påvirkning af naturen, da han i sine værker på en diskret måde påvirker de steder han arbejder med direkte. Hans værker er et billede på hvordan vi mennesker sætter vores spor i naturen, uden at han dog tager stilling til om det er godt eller skidt.

Ud fra disse værker kan vi konstatere, at der igennem kunsten både kan udtrykkes ideer om den ideelle eller ægte natur, men også om forholdet imellem menneske og natur.

DISKUSSION

Ved at kortlægge en række natursyn, har vi fået en forståelse for nogle af de mange forskellige måder at anskue naturen, som findes både i teorien og i praksis. Disse betragtninger har anskueliggjort det komplekse felt af måder at agere i, med, mod og i forhold til naturen.

Vi vil i det følgende diskutere udvalgte tematikker i de forskellige natursyn, for derigennem at opstille en række operationelle designprincipper, hvormed vi mener, at en bevidst inddragelse og anvendelse af naturen vil medvirke til at vende den negative udvikling i Hobro og skabe større livskvalitet for borgerne. Temaerne er valgt ud fra relevansen i forhold til Hobros udvikling, og relateres her til de gennemgåede eksempler. Temaerne er byvækst; by og land; natur i byen; naturpleje, genopretning og bevaring; tilgængelighed og brugen af natur.

Byvækst

Byvækst er en relevant problematik at diskutere i forhold til Hobro. Hvis Hobro skal udvikle sig, hvor og hvordan bør byvæksten så foregå? Flere af de ovenstående eksempler arbejder med byvækst som et mål. Le Corbusier argumenterer for, at fortætning er en måde at skabe større frirum omkring bygningerne. Olmsteds plan for Central Park er en reaktion på byvæksten, hvormed behovet for rekreative grønne arealer i byen opstod. New Urbanism lægger vægt på, at byudvikling skal ske på bæredygtig vis. For byen Celebration var der en grænse for byens vækst ud i landskabet og kombineret med krav om en vis tæthed i byen. I forhold til at styre byvækst i Hobro kan en inspiration søges i principperne fra New Urbanism. Hobros udstrækning er vokset enormt i forrige århundrede (jf. analysen s. 26) og hvis al udvikling fortsætter på den måde går det med stor sandsynlighed ud over byens liv, og skrækscenariet vil være, at byen ender som de amerikanske byer, New Urbanism er en reaktion imod. I disse byer er bilismen styrende, hvilket er dyrt for økonomien, miljøet og for livet i byens gader. Derfor bør byens horisontale vækst begrænses i areal, og til gengæld bør der ske en fortætning af byen indenfor byens nuværende areal.

Natur i byen

Med de mange naturområder tæt ved og i selve Hobro er temaet "natur i byen" væsentligt at diskutere. Hvordan indvirker disse områder på oplevelsen af byen? Og hvad kan natur i byen bruges til? I forhold til sundhed og mikroklima er der gode argumenter for at have naturområder i byerne. Desuden er dette et gennemgående træk ved de gennemgåede eksempler. Malene Hauxner ønsker sig mere natur i byen, for at give kvalitet til byrummene, som gode opholdsteder. C. Th. Sørensen betragtede ikke haven og parken som natur, men har for eksempel i Århus universitetspark alligevel "mimet naturen", hvis ikke parken kan betegnes natur. Det er et eksempel på, hvordan man kan bringe landskabet ind i byen og skabe rum for ophold. Olmsted så allerede tidligt et behov blandt byens borgere for adgang til grønne arealer for rekreationen og sundhedens skyld. Et vigtigt argument for mere natur i byerne er som tidligere nævnt de økonomiske fordele ved herlighedsværdier. For at skabe denne herlighedsværdi handler det blandt andet om nærhed til grønne arealer, samt om udsigt til vand eller natur. I Hobro er der et stort potentiale for at skabe både udsigt samt nærhed til naturarealer, også helt centralt i byen, som dermed vil kunne bidrage til en værdistigning for byens ejendomme. Der er derfor flere argumenter, der peger på at natur i byerne kan bidrage til at gøre byen attraktiv både som opholdssted, såvel som at bidrage til en værdistigning.

Naturgenopretning og bevaring

Naturgenopretning er ligeledes et væsentligt tema i forhold til Hobro. I Hobro findes der flere fredede og beskyttede naturområder, som det kan ses under de planmæssige bindinger på s. 40-41 i analysen. Det, at man i sin tid har valgt at beskytte disse områder for fremtiden har haft en stor betydning for, hvordan Hobro ser ud i dag og hvilke muligheder, der er for byens udvikling. Derfor er det relevant at diskutere naturbeskyttelse i forhold til fremtidens udvikling i Hobro. Bør man beskytte flere områder? Eller skal det være muligt at dispensere fra de restriktioner, der ligger på de beskyttede og fredede områder?

Danmarks Naturfredningsforening er en interesseorganisation, der arbejder for naturbeskyttelse i Danmark. Deres arbejde for naturbeskyttelse har som nævnt tidligere flere mål. Primært drejer det sig om at bevare mangfoldigheden i naturen til eftertiden, at sikre en bæredygtig pleje af landets natur, samt beskyttelse af truede arter. Mange af disse mål findes også indenfor den danske lovgivning. Ifølge Malene Hauxner er vores kulturhistorie et vigtigt element i bylandskabet. Kulturhistorien kan udnyttes til at skabe byens gode rum og bør desuden bevares af hensyn til fremtidens eventuelle interesse. Mange af de naturbeskyttede områder indeholder i høj grad også meget kulturhistorie. Det drejer sig bl.a. om overdrev, som der findes flere steder i Hobro. Disse områder er derfor interessante i forhold til bevaring ikke blot på grund af deres naturkvaliteter, men også som en del af landets kulturhistorie. Malene Hauxner lægger også vægt på den oplevelsesmæssige værdi i landskabet og i naturen. C. th. Sørensen "mimede" i sin landskabsarkitektur naturen og har derfor også tillagt naturen en hvis værdi. I "I am Legend" skal naturen beskyttes, og mennesket bør være varsom med sin påvirkning af den, da konsekvenserne ikke altid er kendte på forhånd. Desuden er der aspekter af klimadiskussioner, der peger på relevansen af at bevare natur og grønne områder. I klimadebatten er en væsentlig pointe ligeledes, at vi ikke altid kender konsekvenserne af vores handlinger på forhånd. For eksempel i forhold til CO_2 udslippet.

Som det ses ovenfor er der mange holdninger til naturbeskyttelse og bevaring. I forhold til Hobro ville det være et tab for byen ikke at have sine fredede og beskyttede naturområder. Desuden bør man fortsat se på mulighederne for fredning og beskyttelse af nye arealer i området samt evt. etablering af naturområder.

Tilgængelighed og brugen af natur

Tilgængelighed og brug af naturen er relevant i forhold til spørgsmålet om, hvad vi som mennesker får ud af at være i naturen, hvad vi konkret kan bruge den til? I forhold til Hobro er naturområderne tilgængelige for borgerne, men hvordan bruges de? Endvidere kan det diskuteres i hvor stor grad de beskyttede og fredede naturområder skal være tilgængelige for befolkningen? Vi mennesker påvirker naturen, men naturen påvirker i høj grad også os. De tidligere nævnte undersøgelser omkring nærhed og brug af naturen beskriver, hvordan naturen kan være med til at forebygge for eksempel stress, som efterhånden er blevet en livsstilssygdom i den vestlige verden. Olmsteds idé om store grønne områder tæt på eller i byerne, er også udtryk for et ønske om bedre tilgængelighed til grønne rekreative områder for den almindelige borger. Le Corbusier betragtede behovet for grønne områder ud fra både et praktisk synspunkt om at skabe lys og luft i byerne med rationaler om sundhed. Han har dog også æstetisk blik på naturen, som noget, vi kan nyde at betragte fra vinduerne i vores bolig. Dermed har naturen også en funktion på afstand. I Hobro er der mange steder forholdsvis god adgang til naturen, men flere mange steder er naturen også noget, man betragter på afstand. I forhold til vores brug af naturen kan dette have flere mål. Også når det drejer sig om rekreation kan der være flere modsatrettede mål med at gå ud i naturen. Eksempelvis kan det både handle om at opsøge ensomhed eller socialt samvær. Derfor bør der være adgang til forskellige typer af områder, der angiver forskellige oplevelser. I naturen findes steder, hvor de rekreative og oplevelsesmæssige kvaliteter, som vi søger i dag, kan findes.

DESIGNKRITERIER FOR UDVIKLING AF HOBRO

1. Byvækstens konsumering af rekreativ natur og landbrugsarealer beliggende ved bygrænsen bør begrænses, sådan at naturen og landskabets karakter bevares.

2. Naturoplevelser skal også være mulige i byerne, hvorfor der skal skabes visuel og fysisk sammenhæng imellem natur og by.

3. For fremtidens skyld bør eksisterende naturområder bevares og nye etableres.

4. Alle skal have adgang til naturen, og dette gælder også så vidt muligt den beskyttede natur.

KILDER

Andersson, Stig L. & Søberg, Martin (2005): "Nye byrum er god forretning" i Byggeri nr. 4 (2005), s. 4-6

Arendt, Randall (2000): "Principles of the charter "three" " i Lecesse, Michael & McCormick, Kathleen (red) (2000), Charter of the New Urbanism, USA, McGraw-Hill

Bach, Inga (2007): *Professor i landskabsarkitektur*, www.planteforskning.dk/planteforskningdk/profiler/ku_life__1/malene_hauxner, set d. 31. maj 2008

Bruun, Jens (2003) "Den nationale identitets natur", i Agger, Peder; Reenberg, Annette, m.fl. (red), *Naturens værdi vinkler på danskernes forhold til naturen*, København, Gads forlag

Danmarks Miljøportal (2008): *Arealinformation*, Miljøministeriet, KL, Danske Regioner & Den Digitale Taskforce, kort.arealinfo.dk/, set 10. februar 2008

Danmarks Naturfredningsforening (2008): *Hvad sker der når et område er fredet?*, www.dn.dk/sw3572.asp#9, set d. 26. maj 2008

Dansk Center for Byhistorie (2000): *Hobro*, www.byhistorie.dk/koebstaeder/by.aspx?koebstadID=14, set d. 20. februar 2008

DMI (2007): *Den menneskeskabte drivhuseffekt og global opvarmning*, www.dmi.dk/dmi/index/viden/drivhuseffekten.htm#Drivhuseffekten-Hvaderdrivhus-Anchor og http://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar4/wg2/ar4-wg2-spm.pdf, set d. 28. maj 2008

Ejsing, Jens (2007): "Fuglefløjt er guld værd for hovedstaden" i Berlingske Tidende, 15. november 2007

Fink, Hans (2003): "Et mangfoldigt naturbegreb", i Agger, Peder; Reenberg, Annette, m.fl. (red), *Naturens værdi vinkler på danskernes forhold til naturen*, København, Gads forlag

Guldalder.dk: *Johan Thomas Lundbye*, www.guldalder.dk/show.asp?id=51, set d. 8. maj 2008

Gyldendals Online Leksikon: *Encyklopædi*, set 1.maj 2008

Gympel, Jan (1998): *Arkitekturens historie – fra Antikken til i dag*, Könemann

Hansen, Jens Schjerup (1989) SBI-byplanlægning 58: *Natursyn og planlægning*, Hørsholm, Statens Byggeforskningsinstitut

Hansen, Karsten B. & Nielsen, Thomas Sick (2005): *Natur og grønne områder forebygger stress*, København, Skov & Landskab

Hasler, Berit & Damgaard, Camilla K. m.fl. (2002): *De rekreative værdier af skov, sø og naturgenopretning –værdisætning af naturgoder med husprismetoden*, AKF Forlaget, www.akf.dk/udgivelser/2002/pdf/naturgenopretning.pdf/, set d. 15. februar 2008

Hasler, Berit (2001): "Stor værdi af skove og natur" i AKF Nyt, nr. 1, 2001. AKF Forlaget, København, www.akf.dk/udgivelser/akfnyt/2001_1/06_stor_natur/, set d. 25. april 2008

Hauxner, Malene (2002a): "Byrum med plads til livet", i Andersson, Stig L. og Gehl, Jan (2002) *Bedre Byrum*, Fonden Realdania, www.bedrebyrum.dk/, set d. 1. maj 2008

Hauxner, Malene (2002b): "Tomme rum" i Schläger, Bjarne (2002) *Bykultur – et spørgsmål om stil*, Foreningen til Hovedstadens forskønnelse, s. 101-106

Hauxner, Malene (2007): "Landskabets vitale kræfter i SLAs euvre", Publiceret i C3, maj (2007), www.sla.dk/Images/indhold/sla/hauxnerdk.pdf, set d. 1. maj 2008

Hirschsprung: *J.Th. Lundbye: Efterårslandskab. Hankehøj ved Vallekilde.1847*,
hirschsprung.dynamicweb.dk/Default.asp?ID=440, set d. 8. maj 2008

Hobro Kommune (2006): *Kommuneplan 2004/2016 – Hovedstruktur, Hobro Kommune*

Hough, Michael (2004): *Cities & Natural Proces - a basis for sustainability*, London & New York, Routledge

Høyer Toft, Anders (1999): "Don't worry be Disney" i *Projekt velfærdsbyen*, Arkitektskolen i Århus, www.a-aarhus.dk/velfaerdsbyen/sider/download/at-dwbdDK.pdf, set d. 1. maj 2008

Jensen, Jørgen I. (1994): "En indre sitren – balancen mellem det klassiske og det romantiske" i Scavenius, Bente (1994), *Guldalderhistorier*, Gyldendal

Juel, Henrik (2003): "Natur i firkanter", i Agger, Peder; Reenberg, Annette, m.fl. (red) (2003), *Naturens værdi vinkler på danskernes forhold til naturen,* København, Gads forlag

Jørgensen, H. Morell (1992): *Set og sket i Hobro – 1880-1914*, Himmerlandsbanken

Lecesse, Michael & McCormick, Kathleen (red.) (2000): *Charter of the New Urbanism*, USA, McGraw-Hill

Lailach, Michael (2007): *Land Art*, Köln, Taschen

Le Corbusier (1965): *Menneskenes bolig*, København, Vintens Forlag

Le Corbusier (1987): *The City of To-morrow and its planning*, Architectural Press, udgivet første gang 1924, oversat fra 8. franske udgave af Urbanisme med introduktion af Frederick Etchells

Long, Richard (2000): *Richard Longs officielle hjemmeside*, Bristol, www.richardlong.org/index.html, set d. 15. maj 2008

Lundager, Johanne m.fl (1999): *Bydelsatlas Hobro – en studieopgave*, Afdelingen for restaurering, by- og bygningspleje, Arkitektskolen i Århus

Mariagerfjord Kommune (2008): *Ansøgning om reservation af midler til områdefornyelse i den sydlige del af Hobro Bymidte*, Mariagerfjord Kommune

Mariagerfjord Kommune (2007), *FOLK & FAG – Mariagerfjord Kommune*, Nordjyske Medier

Miljøministeriet (offentliggjort 6. juni 2007): *Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse*, www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=13137#K1, set d. 12. maj 2008

Museer i København og omegn: *Lundbye, Johan Thomas*, www.mik.dk/Laesesalon/Biografier/Kunst_og_Arkitektur/Lundbye_Johan_Thomas.aspx, set d. 8. maj 2008.

Näsman, Ulf (2002) "Naturopfattelse of naturforvaltning – et historisk perspektiv" i Møller, Per Grau; Ejrnæs, Rasmus; m.fl. (red) (2002): *Foranderlige Landskaber Integration af natur og kultur i forvaltning og forskning*, Odense, Syddansk Universitetsforlag

Olmsted, Frederick Law; redigeret af Sutton, S. B. (1971): *Civilizing American cities; a selection of Frederick Law Olmsted's writings on city landscapes*, USA, The Massachusetts Institute of Technology

Plan & Udvikling (2007), *Befolkningsprognose for Mariagerfjord Kommune 2007-2021*, Mariagerfjord Kommune

Rybczynski, Witold (1999): *A Clearing in the Distance*, New York, Scribner

Sand-Jensen, Kaj (2007): *Naturen i Danmark*, Det Åbne Land, København, Danmark

Schnack, Karsten (2001): "Natursyn og naturopfattelser",

i Naturrådet, 2001: *Invasive arter og GMO'er - nye trusler mod naturen. Temarapport nr. 1.*, Naturrådet

Scocozza, Benito og Jensen, Grethe, 2007: *Politikens etbinds Danmarkshistorie*, Politikens Forlag, 6. udgave, 1. Oplag

Skov- og Naturstyrelsen (2006): *Det nye Danmarkskort – Planlægning under nye vilkår. Forslag til landsplanredegørelse 2006*, Miljøministeriet

Statistikbanken (2008a): *BEF1A07: Folketal pr. 1. januar efter kommune/region, civilstand, alder og køn(2008)*, www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1280, set d. 21. maj 2008

Statistikbanken (2008b): *BEF44: Folketal pr. 1. januar fordelt på byer (2008)*, www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1280, set d. 21. maj 2008

Statistikbanken (2008c): *PENDAB2: Beskæftigede personer efter branche, område, køn, pendling og tid*, www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1280, set d. 21. maj 2008

Statistikbanken (2008d): *PROG108: Befolkningsfremskrivning 2008 efter område, alder og tid*, www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1280, set d. 29. maj 2008

Statistikbanken (2006): *RASA: Beskæftigede efter område og tid (1996-2006)*, www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1280, set 12. februar 2008

Statistikbanken (2004): *BEF4A: Folketal pr. 1. januar efter byer og tid (1976-2004)*, www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1280, set 12. februar 2008

Sørensen, C. Th. (1959): *Europas Havekunst fra Alhambra til Liselund*, København, Gads Forlag

Tietz, Jürgen (2000): *Arkitekturens historie i det 20. Århundrede*, Könemann

Tonboe Jacobsen, Katrine og Tonboe, Jens (2003): "Natur som destination" i Agger, Peder; Reenberg, Annette, m.fl. (red) (2003), *Naturens værdi vinkler på danskernes forhold til naturen*, København, Gads forlag

United Nations (1998): *Kyoto Protocol to the United Nations Framework Convention on Climate Change*, unfccc.int/essential_background/kyoto_protocol/items/1678.php, set d. 21. maj 2001

UNCHS (United Nations Centre for Human Settlement) (2001): "Byerne efter Årtusindskiftet. Alle fortjener ... et ordentligt sted at bo", i *UNCHS (2001): Istanbul+5: FNs generalforsamlings ekstraordinære session om gennemgang og vurdering af iværksættelsen af dagsordenen for bolig- og bebyggelsesmiljøer (the Habitat Agenda)*, New York, 6. - 8. juni 2001, www.un.dk/danish/Habitat/habitat.htm, set d. 31. maj 2008

ILLUSTRATIONER

Hvor andet ikke er anført, er det egne illustrationer og fotos.

s. 13 Kort over Mariager Fjord: Egen illustration på baggrund af Google Earth 4.2

s. 14-15 Ortofoto: Google Earth 4.2

Kort over Hobro: egen illustration på baggrund af Lundager, Johanne m.fl (1999): Bydelsatlas Hobro – en studieopgave, Afdelingen for restaurering, by- og bygningspleje, Arkitektskolen i Århus, s. 6

s. 21 Kortsignatur: egen illustration på baggrund af teknisk kort leveret af Scankort A/S

s. 23 Kortsignatur: egen illustration på baggrund af teknisk kort leveret af Scankort A/S

s. 25 Kortsignatur: egen illustration på baggrund af teknisk kort leveret af Scankort A/S

s. 26-27 Luftfoto: leveret af Printfo Hobro A/S

s. 28 Hobros geografiske udstrækning: egne illustrationer på baggrund af Jørgensen, H. Morell (1992): Set og sket i Hobro – 1880-1914, Himmerlandsbanken, s. 93

s. 29 Historisk kort: tegnet af C. Nielsen leveret af Mariagerfjord Kommune

s. 30-31 Kort over infrastruktur i Hobro: egen illustration på baggrund af teknisk kort leveret af Scankort A/S

s. 31 Kort over infrastruktur i Hobro og omegn: egen illustration på baggrund af teknisk kort leveret af Scankort A/S

s. 34 Graf: egen illustration på baggrund af Statistikbanken (2008d): PROG108: Befolkningsfremskrivning 2008 efter område, alder og tid, www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1280, set d. 29. maj 2008

s. 35 Hobro: Hobro Kommune (2006): Kommuneplan 2004/2016 – Hovedstruktur, Hobro Kommune, s. 41

s. 36-37 Funktioner i Hobro: egen illustration på baggrund af teknisk kort leveret af Scankort A/S

s. 38-39 Planbindinger: egne illustrationer på baggrund af Danmarks Miljøportal (2008): Arealinformation, Miljøministeriet, KL, Danske Regioner & Den Digitale Taskforce, kort.arealinfo.dk/, set 10. februar 2008

s. 47 Søjlediagram: Sand-Jensen, Kaj (2007): Naturen i Danmark, Det Åbne Land, København, Danmark

s. 50 Århus Universitetspark: www.cfmoller.com/siteCFM/projectdetail.asp?x=&langcurr=2.1.1&detail=232, set d. 6. juni 2008

s. 53 Håndtegning af Le Corbusier: Le Corbusier (1987): The City of To-morrow and its planning, Architectural Press, udgivet første gang 1924, oversat fra 8. franske udgave af Urbanisme med introduktion af Frederick Etchells, s. 190-191

Unité d'Habitation: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/61/Unit%C3%A9_d%27Habitation_Marseille_FRA_001.jpg, set d. 10. maj 2008-06-02

s. 54 Celebration: http://architecture.nd.edu/news_and_events/07_driehaus_event/celebration_celebration_fla.shtml, set 1. maj 2008

Celebration Real Estate: http://www.celebration-florida-celebration-usa.com/, set 1. maj 2008

s. 56 Vandreren over Tågehavet: http://www.wga.hu/support/viewer/z.html, set d. 9. maj 2008

s. 57 Efterårslandskab: hirschsprung.dynamicweb.dk/Files/Billeder/Malerier/Lundbye/Lundbye_280.jpg, set d. 8. maj 2008

s. 58 Filmplakat: http://iamlegend.warnerbros.com/_main_site/, set 19.maj 2008

s. 59 A Line made by Walking: http://www.richardlong.org/sculptures/1.html, set 15. maj 2008

APPENDIKS

INDHOLD

Appendiks 1. Områdeansøgning for den sydlige del af Hobro bymidte

Appendiks 2. Ansøgning om reservation af midler til om-rådefornyelse

APPENDIKS 1

Mariagerfjord
KOMMUNE

Velfærdsministeriet
Departementet
Att.: Helga Madsen
Holmens Kanal 22
1060 København K.

Plan og Byg

Nordre Kajgade 1
9500 Hobro
Tlf. 97 11 30 00
raadhus@mariagerfjord.dk
www.mariagerfjord.dk

Journalnummer:
01.11.20-P15-1-07

Ref.: Simone Christensen
Direkte tlf. 97 11 36 73
sichr@mariagerfjord.dk

Dato: 20-12-2007

Områdeansøgning for den sydlige del af Hobro bymidte

Hermed fremsendes ansøgning om reservation af investeringsramme på 3,9 mio. kr. Beløbet modsvares af Mariagerfjord Kommune med 7,8 mio. kr. I alt 11,7 mio. kr.

Ansøgningen er vedtaget i Udvalget for Teknik og Miljø d. 10. december 2007. Ansøgningen blev ved en teknisk fejl ikke forelagt og dermed ikke vedtaget i Økonomiudvalget d. 12. december 2007. Den forventes i stedet vedtaget i Økonomiudvalget d. 18. januar 2008. Skulle ansøgningen mod forventning ikke blive godkendt i januar, underretter Mariagerfjord Kommune Velfærdsministeriet derom hurtigst muligt.

Byrådet ønsker, at Hobro skal styrkes og markeres som den nye kommunens hovedby. Generelt skal byens udvikling tage udgangspunkt i byens nuværende styrker og der skal udvikles nye styrkepositioner. Byfornyelse indgår i denne strategi som et aktivt redskab, og skal understøtte byens kulturhistoriske, arkitektoniske og rekreative værdier, og medvirke til at udvikle og styrke byen. Byfornyelsen skal ske i de nedslidte og lidt "trætte" byområder, hvor behovet for forbedring af de offentlige rum og for bygningsfornyelse er størst.

Området udgør den søndre del af bymidten og afgrænses af henholdsvis Gasværksvej, Blåkildevej, Sønder Allé, Vestergade og Skibsgade.

Området omfatter også den del af Adelgade, som også var med i den tidligere HOB-ansøgning. Gennemførelsesprojekterne i de to ansøgninger overlapper ikke hinanden, og ingen anlægsopgaver støttes to gange.

Mariagerfjord Kommune foretager indberetning af ansøgningen i BOSS-INF-systemet inden udløb af ansøgningsfristen d. 7. januar 2008.

Er der spørgsmål til ansøgningen er De velkommen til at kontakte Mariagerfjord Kommune på tlf.nr. 97 11 36 73, arkitekt Simone Christensen eller sbs byfornyelse på tlf.nr. 82 32 26 50, arkitekt Susanne Aagaard.

Med venlig hilsen

Preben Christensen

Udvalgsformand, Udvalget for Teknik og Miljø

APPENDIKS 2

ANSØGNING OM RESERVATION AF MIDLER TIL OMRÅDEFORNYELSE

i den sydlige del af Hobro Bymidte

Mariagerfjord Kommune Januar 2008

Ansøgning

Ansøgning om reservation

Mariagerfjord Kommune søger hermed Socialministeriet om reservation af udgiftsramme på 3,9 mio. kr. for 2008 med henblik på at igangsætte en helhedsorienteret områdefornyelse i den sydlige del af Hobro bymidte. Statens andel modsvares af en kommunal andel på 7,8 mio. kr. I alt en samlet økonomi på 11,7 mio. kr. Området afgrænses som vist på kortbilaget.

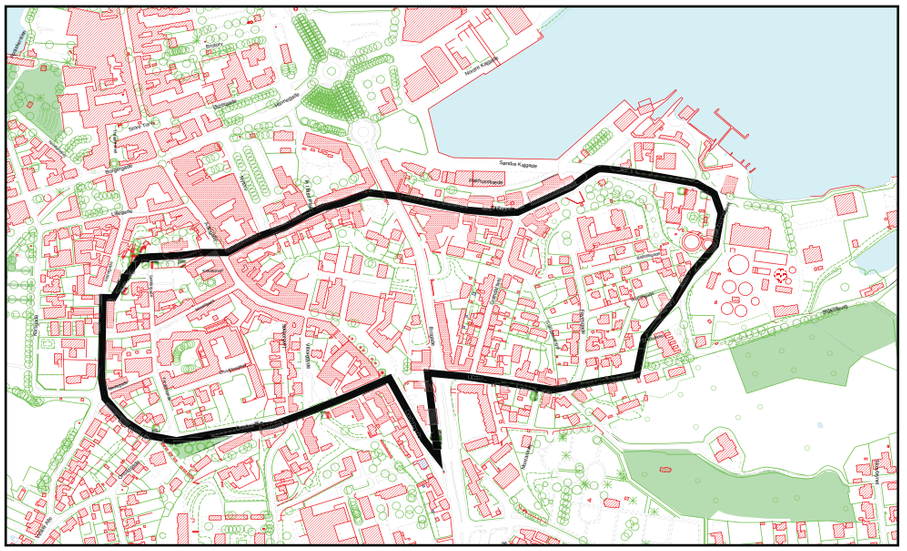

Områdets afgrænsning

I forlængelse af områdefornyelsen ønsker Kommunen at gøre brug af midler til ordinær byfornyelse og igangsætte bygningsfornyelse, herunder både af bygninger og friarealer.

Byfornyelsen vil foregå i et forpligtende samarbejde, hvor borgerne og brugerne inddrages i projekternes udformning.

Baggrund for ansøgningen

Den nye kommune består af seks tidligere kommuner. I nogle af kommunecentrene, hhv. Mariager og Hadsund, foregår områdefornyelse (OF) og/eller helhedsorienteret byfornyelse (HOB). I Hadsund er en igangværende HOB-sag ved at være gennemført, og i Mariager er der i 2007 startet en OF-sag på en del af havnen. I Hobro er en HOB-sag med start i 2002 ved at være gennemført omkring Skibsgade-området.

Baseret på det udtalte behov for byfornyelse og ønsket om en forbedring af bymiljøet syd for Skibsgade har Byrådet vedtaget at igangsætte et områdebaseret projekt i den sydlige del af Hobro bymidte. Projektet ligger således i forlængelse af den tidligere HOB-sag i Hobro bymidte.

Geografisk omfatter denne ansøgning en del af området, som også var omfattet af den tidligere HOB-ansøgning – den sydlige del af Adelgade og sydsiden af Skibsgade. Området er taget med i denne ansøgning, da det indgår naturligt i områdets afgrænsning og problemstillinger, og der ikke er modstrid mellem anlægsopgaverne i henholdsvis HOB-sagen og OF-sagen.

HOBRO KOMMUNE

Hobro – egnshovedbyen i Mariagerfjord Kommune

Byrådet ønsker, at Hobro skal støttes og markeres som den nye kommunes hovedby. Generelt skal byens udvikling tage udgangspunkt i dens nuværende ressourcer, og der skal udvikles nye styrker og kompetencer.

Byfornyelsen skal understøtte byens kulturhistoriske, arkitektoniske og rekreative værdier og medvirke til at udvikle og styrke byen. Byfornyelsen skal ske i de nedslidte og lidt "trætte" byområder, hvor behovet for forbedring af de offentlige rum og for bygningsfornyelse er størst.

Fysisk skal byens omdannelse knytte midtbyen sammen med de øvrige byområder, herunder ikke mindst havneområdet, i en infrastruktur med gode og trygge forbindelser især for de bløde trafikanter.

Nærværende ansøgning om reservation af investeringsramme skal betragtes som en naturlig forlængelse af en omdannelsesproces i bymidten, hvor forbedring af forholdene, behovet for yderligere økonomiske midler samt nødvendig den af at koordinere de forskellige tiltag fremtræder stadig tydeligere.

Landskabet og byens form

"Hobro ligger i bunden af den 35 km. lange Mariager Fjord omkranset af høje bakker. Skrænterne mod syd er beklædt med skov, Hobro Østerskov, der blødt lægger sig helt ned til vandkanten. På nordsiden af fjorden ligger bakkerne som varierede, græsklædte overdrev og stejle, nøgne skrænter med spredt enebærbevoksning.

Landskabet har siden Hobros grundlæggelse har stor betydning for byens udformning. Den ældste, middelalderlige bydel blev anlagt på en flad banke for enden af Mariager Fjord og udvidede sig modsat de fleste dalsidebyer ikke op ad den solbeskinnede nordskråning, da den var for stejl, men derimod op ad sydskråningen. Byen har nu spredt sig op ad både syd- og nordskråningen, idet beliggenheden mellem Mariager Fjord i øst og Vester Fjord i vest har begrænset byudvidelsen på dette smalle sted mellem fjordene og har vokset op ad skrænterne i stedet. Dette har givet Hobro en karakteristisk timeglasform.

Byens opståen

Hobro opstod på det sted, hvor fjorden var smallest, og det er nærliggende, at byens navn skyldes den bro, der førte over den nuværende Onsild Å, som givetvis engang hed Ho. Det ældste Hobro lå på en flad banke syd for åen, og var opbygget omkring to hovedgader, der fra nord og syd mødtes i bymidten – under ét kaldet Adelgade.

Byens præcise alder kendes ikke, men man kan med ret stor sikkerhed datere Hobro som købstad allerede omkring år 1300. Byen var gennem mange år i konkurrence med Mariager, som gjorde stort indhug i handlen i Hobros sydlige opland og medførte en nedgangsperiode, der i 1500-tallet gjorde Hobro til en af de mindste og fattigste købstæder.

Bydelen på det flade terræn omkring Adelgade er den ældste bydannelse og er også den tætteste og mest urbane del af Hobro. Denne bydel ligger mellem havnen i øst, Vester Fjord i vest og åen i nord. Denne del af byen domineres af hovedstrøget, Adelgade. Her ses tætliggende byhuse og købmandsgårde, hovedsageligt i 2–3 etager. Dette udtryk går i opløsning i de mindre gader, som omkranser Adelgade, f. eks. Vestergade, Skibsgade og Morellgade, som rummer mindre 1–2 etages huse samt fritliggende etageejendomme.

De to parallelle gader, Adelgade og Brogade, fungerer i dag som byens hovedfærdselsårer for henholdsvis gående og kørende trafik."

(Citater og uddrag fra studieopgaven "Bydelsatlas Hobro")

Området – Den søndre del af Hobro bymidte

Områdets afgrænsning og problemområder

Området udgør den søndre del af bymidten og afgrænses af henholdsvis Gasværksvej, Blåkildevej, Sønder Allé, Vestergade og Skibsgade.

Området har ca. 1050 indbyggere, indeholder ca. 450 boliger og ca. 150 erhverv. Området er karakteriseret ved en meget blandet bebyggelse både med hensyn til opførelsestidspunkt, arkitektur, anvendelse og vedligeholdelse.

Hovedsageligt omkring Adelgade, Brogade og Grøndalsvej er mange af bygningerne slidte. Kun enkelte boliger er uden eget toilet og bad, men flere af bygningerne mangler i høj grad vedligeholdelse og forbedring af friarealerne.

Mange af butikkerne hat fået ændret sine facader med en efterfølgende ombygning og istandsættelse, som ikke altid kommer huset til gode.

Det omgivende terræns dramatiske form med stejle skrænter på begge sider af fjorden afstedkommer, at Brogade fysisk, visuelt og støjmæssigt dominerer bydelen. Gaden gennemskærer byen fra nord til syd; den adskiller byen fra havnen og besværliggør trafik på tværs.

Bydelens ankomst og største plads - Polititorvet og Adelgade - er udflydende og underlig udefineret og inviterer slet ikke ind til byen og byens liv, og bydelens andre pladser mangler bearbejdning og finish.

Byens mangler et miljø for unge, hvor brugerne selv kan medvirke til sætte dagsordenen og udfolde sig i deres eget miljø.

Området har således en række problemer, som gør det naturligt at søge om områdefornyelse.

Hvorfor byfornyelsesbehov?

En af forklaringerne på behovet for byfornyelse i den søndre del af bymidten kan bl.a. findes i byens lokalisering og historiske udvikling.

Generelt for området er:

- At området udgør en del af det ældste Hobro.
- At Brogades dramatisk udformning skyldes dens placering i terrænet, og at den derved kommer til dels at afskære byen fra havnen; dels at forhindre trafik på tværs og besværliggør udnyttelse af de rekreative ressourcer i henholdsvis Vester Fjord området og Egeskoven.
- Der findes nogle meget nedslidte bygninger med tilhørende nedslidte udenomsarealer.
- Bydelens torve og pladser trænger til en bearbejdning.
- Især de unge har behov for et sted, hvor ungdomskulturen kan få lov at udfolde sig.
- Den sydligste del af gågaden er væsentlig mindre søgt end den nordre del.
- Mange forretninger bærer præg af uheldige forsøg på at ”peppe” facaderne op på en for bygningerne uheldig måde.

I denne områdefornyelse fokuseres på følgende indsatsområder:

1. Byens sammenhæng på tværs af Brogade
2. Forbedring af bydelens torve og pladser
3. Et centralt beliggende ungdomshus
4. Forskønnelse af Adelgade m.m.
5. Bygningsfornyelse/friarealforbedring

Brogade og trafikken

Brogade udgør med sin udformning og trafikmængde en både funktionel og visuel barriere gennem byen.

Med en årsdøgntrafik på ca. 15.500 biler leder Brogade en kolossal mængde trafik gennem byen . For at sikre de bløde trafikanter har man etableret passager under vejen. Forbedring og forskønnelse af disse passager var del af den tidlige HOB-sag.

Havnen og de rekreative arealer hhv. øst og vest for bymidten udgør samlet en erhvervsmæssig og rekreativ ressource i byen, som Byrådet ønsker at udnytte ved at sammenbinde byen og havnen.

Samtidig er der behov for at forøge trafiksikkerheden for de bløde trafkanter fra hhv. gymnasiet, handelsskolen, vandrehjemmet, sportscentret. m.m., når de skal krydse Brogade for at komme til/fra bymidten.

Eksempler på istandsatte bygninger med nye funktioner på havnen i eksisterende bygninger

På havnen foregår der i disse år en omdannelse af de tidligere havnerelaterede arealer og bygninger til anden og mere urban anvendelse.

Området har potentiale til at udvikle sig til et spændende og moderne byrum med mange forskelligartede tilbud og funktioner. Byrådet ønsker at knytte havnen og byen tættere sammen ved at forbedre adgangsmulighederne på tværs af byen for at styrke byen og dens position.

For at understøtte denne udvikling og samtidig forbedre forholdene for de bløde trafikanter er der bl.a. behov for en forlængelse af det eksisterende stisystem fra bymidten mod Blåkildevej. Stien skal knytte byen sammen på tværs af Brogade og forbedre adgangsforholdene mellem de forskellige funktioner hhv. øst og vest for Brogade og skal samtidig give mulighed for at kunne udnytte de rekreative ressourcer, som havnen og naturen kan tilbyde byen, dens borgere og turister.

Forbedring af torve og pladser

Polititorvet, Markedsgade/Markedspladsen, Kirketorvet, Viborggyde og hjørnet af Morellgade/Vestergade udgør bydelens pladser og torve. Flere af pladserne har mange funktioner - opholdsareal, ankomstsareal, butiksareal m.m. - forhold, som flere steder gør det uklart og svært at bruge pladserne til opholdsarealer.

Flere af pladserne trænger til en kærlig hånd. Den søndre del af Adelgade, Polititorvet, udgør sammen med Markedsgade indgangen til Adelgade. Gaderummet og ankomstforholdene virker slørende for, at man faktisk ankommer til byens "nerve". Samtidig er pladsens udformning tvetydig og domineres af varetilkørsel og p-pladser og inviterer slet ikke hverken til ophold, events eller lign. som denne plads og dette sted fortjener.

Kirketorvet ligger som et fint åndehul eller pauselomme i Adelgade, mens Viborggyde er udlagt til parkering.

Pladserne/torvene bør ses i sammenhæng og udformes på en måde, der fokuseres på både æstetiske og funktionelle krav og løsninger. Pladserne skal udformes på en måde, der i sin helhed skaber nogle gode opholdsrum for borgerne og trafiksikker adgang, vej og parkeringsmuligheder.

Den øverste del af Adelgade

Polititorvet

Morellgade

Viborggyde

Et centralt beliggende ungdomshus

Byrådet i Mariagerfjord Kommune arbejder på at skabe velfungerende ungdomsmiljøer i alle de tidligere kommunecenterbyer. I Hobro er der i dag ungdomsaktiviteter spredt på/i flere bygninger omkring Sdr. Skole i Christiansgade.

I forbindelse med den nye kommunestruktur arbejder kommunen på at skabe et mere helhedsorienteret ungdomsmiljø, der udover at rumme ungdomsskolens nuværende aktiviteter også kan rumme mulighed for mere selvstyrende tiltag for unge – et ungdomshus, hvor de unge i højere grad selv kan sætte dagsordenen både med hensyn til form, indhold, aktiviteter m.m.

Aktivitetsområdet skal indrettes med fokus på aktiviteter, der henvender sig til unge, hvor de kan udfolde sig på egne præmisser. Huset skal via sin indretning og sin placering tæt på andre ungdomsfaciliteter være et center for unge med plads til organiseret og uorganiseret samvær og skabe rum til formel og uformel aktivitet af mange forskellige slags.

Tæt på Sdr. Skole råder kommunen over en tidligere CF-bygning, som senere har været anvendt til Daghøjskole. Bygningen er ca. 600 m2, er opført i 1935 og er bevaringsværdig, men trænger til en renovering.

Bygningen er blevet målt op og registreret. Anslået udgift til istandsættelse udgør ca. 4,2 mio. kr.

Den tidligere CF - bygning

Forskønnelse af Adelgade

Byens fremtræden og byens ansigt er en voksende faktor i byernes interne konkurrence om fremtidige borgere, investeringer, turister m.fl. Et vigtigt element i byens udvikling er handelslivet – og dermed et nøjere afgrænset centralt beliggende område af Adelgade.

Adelgade bærer præg af, at de små detailbutikker har svært ved at overleve. Mange af de mindre specialvarebutikker er lukket og er overgået til andre formål. Dette er især udtalt på den søndre del af Adelgade, hvor handlen og butiksmiljøet er væsentligt anderledes og mindre udtalt end i resten af gaden.

Karakteristisk for denne del af gaden er behovet for istandsættelse og fornyelse. Mange facader er ændrede, og bygningerne er for en stor dels vedkommende behandlet med manglende respekt og forståelse for helheden.

Vigtigheden af en harmonisk og indbydende bymidte/strøggade indgår derfor i dette projekt og konkretiseres bl.a. ved påbegyndelsen og udviklingen af en egentlig facademanual for bymidten, herunder bl.a. istandsættelse af husenes facader, skiltning, belysning m.m.

Samtlige fotos fra Adelgade

Bygningsfornyelse / friarealforbedring

Bygningsmæssigt er bydelen præget af byggeri fra forskellige perioder.

Bebyggelsen varierer fra mindre byhuse i 1-1½ etage over fritliggende, ældre 1½-2 etages én-familiehuse til højere 3-4 etages boligbebyggelse i hhv. stokke eller større boligejendomme.

Behovet for bygningsfornyelse er markant i store dele af området.

Bygningernes stand og vedligeholdelse varierer meget. Yderst mod øst omkring Fayesgade ligger velholdte, ældre én families huse og det nye ældrecenter. Fra Grøndalsvej og videre mod vest består bebyggelsen hovedsageligt af ældre (enkelte nyere) 1½-3 etages bygninger.

Især mellem Grøndalsvej, Adelgade og Skibsgade er mange af bygningerne i meget dårlig stand med tilsvarende dårlige friarealer. Det samme gælder for bebyggelsen omkring Solborgvej.

I forbindelse med områdefornyelse ønsker Byrådet at opfordre private bygningsejere/investorer til at påbegynde fornyelse af deres ejendomme, ligesom Byrådet ønsker at gøre brug af kommunens ordinære ramme til bygningsfornyelse.

Vestergade

Solborgvej

Solborgvej

Skibsgade

Christiansgade

Skibsgade

Grøndalsvej

Skibsgade

Skibsgade

Målsætning

Det er Mariagerfjord Kommunes mål at løfte den søndre del af bymidten og skabe nogle indbydende, anvendelige og varierende sæt af byrum, der inspirerer til mere liv i byen, øget offentlig og privat investering og igangsætning af en positiv udviklingsspiral.

Organisation

Organisationen bag gennemførelsen af områdefornyelsen og i første omgang af byfornyelsesprogrammet tænkes at foregå i et forpligtende samarbejde mellem Kommunen og lokale ildsjæle.

Sekretariatet nedsættes og bygger på et tværsektorielt samarbejde mellem kommunens forvaltninger og evt. konsulentfirma. Sekretariatet står for den "daglige" ledelse af projektet og er ansvarlig over for Byrådet, der er bevilgende myndighed. Sekretariatet forankres i Plan & Byg.

Områdets specifikke interesser forventes varetaget af lokale ildsjæle, foreninger m.m. repræsenteret i f.eks. tre arbejdsgrupper.

Organisationsdiagram

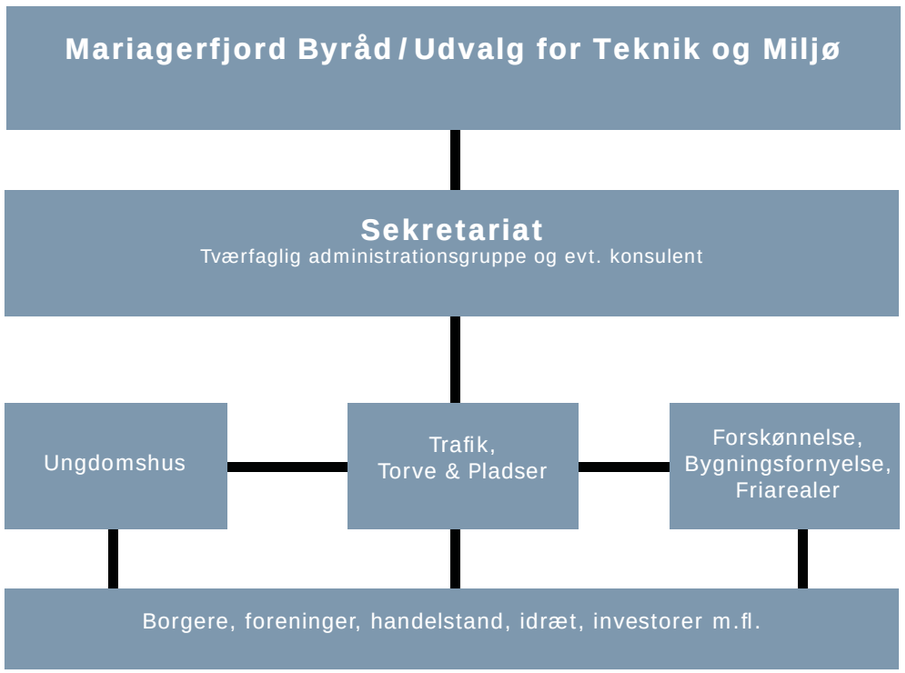

Budget

Behovet for investeringer i bymidten er reelt langt større end de ansøgte 11,7 mio. kr. til områdefornyelsen. Det er Byrådets håb, at man ved at starte med fornyelsen af byens offentlige rum kan medvirke til at øge interessen og viljen til at påbegynde private istandsættelser og vedligeholdelse af byens bygninger og facader og derved medvirke til at løfte hele bydelen.

Mariagerfjord Kommune agter endvidere at gøre brug af de ordinære byfornyelsesmidler til bygningsfornyelse og friarealforbedringer inden for området.

Budgettet for områdefornyelsen er 11,7 mio. kr., hvoraf der søges om 3,9 mio. kr. i refusion

Aktiviteter	**I alt**	**Kommune**	**Stat**
Planlægning og borgerinddragelse i program og gennemførelsesfasen	1.050.000	700.000	350.000
Aktivitetshus	4.200.000	2.800.000	1.400.000
Torve og pladser	3.000.000	2.000.000	1.000.000
Trafikale tiltag, herunder sti m.m.	3.000.000	2.000.000	1.000.000
Facadevejledning/designmanual	450.000	300.000	150.000
I alt	**11.700.000**	**7.800.000**	**3.900.000**